

Europautvalget

INFORMASJONSPAKKE FRA FAGGRUPPE PÅ EØS/EU

6. MARS 2025

Det vises til innkalling til møte i Stortingets europautvalg, sendt 27. februar. Møtet finner sted 6. mars. Fra regjeringen deltar utenriksminister Espen Barth Eide, energiminister Terje Aasland og kommunal- og distriktsminister Kjersti Stenseng. Stortingets faggruppe for EU/EØS-informasjon (utredningsseksjonen, stortingsbiblioteket og internasjonal avdeling) har utarbeidet bakgrunnsinformasjonen nedenfor knyttet til saker på dagsorden og andre relevante saker.

Energiministeren vil redegjøre for:

- Videre prosess for innlemmelse av fornybardirektivet, energieffektiviseringsdirektivet og bygningsenergidirektivet i EØS-avtalen
- EU-initiativer som Clean Industrial Deal og handlingsplanen for rimelige energipriser
- Status for arbeidet med rettsakten om nullutslippsteknologi (NZIA)

Kommunal- og distriktsministeren vil redegjøre for:

- Deltakelse i ulike EU-program tilstøtende EØS-avtalen og hvordan departementet arbeider for å påvirke politikktutviklingen i EU
- Kommunesektorens involvering i europapolitiske spørsmål vil også omtales

Utenriksministeren vil redegjøre for:

- Status i handelspolitikken 1,5 måned etter presidentskifte i USA
- Clean Industry Deal – supplere energiministerens orientering
- Status for CRMA (kritiske råvarer)
- Oppdatering om CBAM
- Status for arbeidet med EØS-finansieringsordningene

Annen relevant sak:

- Kommisjonens forenklingsforslag – ny «Omnibus-forordning» og endringer i screeningkriterier under taksonomien

Rettsakter:

- Aktuelle rettsakter for møtet i EØS-komiteen 14. mars



Energiministeren vil redegjøre for:

Videre prosess for innlemmelse av fornybardirektivet, energieffektiviseringsdirektivet og bygningsenergidirektivet i EØS-avtalen

Denne saken er meget godt kjent gjennom omfattende mediedekning. Vi tar derfor bare med en kort oppsummering her:

Statsminister Støre sa 24. januar at [regjeringen ville innlemme tre direktiver fra Ren Energi-pakken fra 2018/19 i EØS-avtalen](#). Dette gjaldt fornybardirektivet, energieffektiviseringsdirektivet og bygningsenergidirektivet. Som kjent gikk Senterpartiet ut av regjering på denne saken, fordi partiet ikke ønsket innlemmelse i EØS-avtalen av disse eller andre direktiver fra Ren Energi-pakken.

De nyere versjonene av de tre direktivene, som ble vedtatt i EU i hhv. 2023 og 2024, [vil ikke regjeringen ta stilling til nå](#).

På en pressekonferanse 30. januar sa statsministeren også [at resten av Ren Energi-pakken ikke er aktuell for innlemmelse](#), og at det vil gjelde gjennom hele neste stortingsperiode (frem til 2029).

I mellomtiden fortsetter EU sitt arbeid med ytterligere styrking av energiunionen, reflektert både i [Kommisjonens forslag til nytt konkurranseevnekompass fra januar i år](#) (jf. omtale i [EU/EØS-nytt 31. januar 2025](#)) og i Kommisjonens nye handlingsplan for rimelige energipriser som ble lagt frem som del av Kommisjonens Clean Industrial Deal 26. februar – se egen omtale lenger ned.

Bakgrunn

EØS-avtalen setter rammene for energisamarbeidet og mye av klimasamarbeidet med EU. I tillegg har Norge en egen klimaavtale med EU og inngikk i 2023 en grønn allianse med EU. Litt forenklet betyr dette at Norge har tre ben å stå på i energi- og klimasamarbeidet med EU:

1. *EØS-avtalen*, som legger rammen for Norges deltakelse i EUs indre energimarked og for viktige klimarettssaker som kvotehandel og energieffektivisering.
2. *Klimaavtalen med EU fra 2019* om felles oppfyllelse av Paris-målene frem mot 2030, som er innlemmet i EØS-avtalens Protokoll 31 om samarbeid utenfor de fire friheter.
3. *Grønn allianse fra april 2023*, som ikke er juridisk bindende, men som skal gi en politisk ramme for samarbeid utover det som allerede ligger i EØS-avtalen og i klimaavtalen, som for eksempel på grønn industri.

Den såkalte tredje energimarkedspakke ble vedtatt i EU i 2009. Pakken skapte stor debatt i Norge i forbindelse med at [Stortinget vedtok innlemmelse av den i EØS-avtalen](#) i 2018.

Siden den gang har EU tatt store og omfattende grep i energi- og klimapolitikken inkludert [Ren energi-pakken](#) fra 2018/2019 og mer nylig «REPowerEU» (energi) og «Klar for 55» (klima).

«REPowerEU» kom som et resultat av den russiske invasjonen av Ukraina. Energikrisen som fulgte, førte til at EU i mai 2022 presenterte den nye pakken hvor målet var å fase ut russisk gass gjennom en raskere overgang til fornybar energi. Det ble politisk enighet om pakken i mars 2023. Samme måned presenterte Kommisjonen et forslag til [revidert energimarkedsdesign](#) inkludert ny

elektrisitetsforordning, elektrisitetsdirektiv, fornybardirektiv og ACER-forordning. [Rådet](#) og [Europaparlamentet](#) kom til enighet om disse forslagene i desember 2023. Alt dette skjer altså mens EØS EFTA-landene fremdeles vurderer EØS-relevansen av Ren Energi-pakken fra 2018/2019.

Det faktum at EUs rettsakter som regulerer det indre energimarkedet gjennomføres i norsk rett mange år etter at de har trått i kraft i EU kan bidra til å skape et gap mellom gjeldende regelverk i EU og i EØS EFTA-landene, og kan medføre at regelverket ikke er det samme i hele det indre marked. Dette er et etterslep EU-siden ofte viser til og ønsker gjort noe med i møter på politisk nivå i EØS-samarbeidet (i det såkalte EØS-rådet). Det neste møtet i EØS-rådet er i mai. [Den forrige Europakommisjonen insisterte også i brevform \(mars 2024\) på at Norge og de andre EØS EFTA-landene måtte innlemme fornybardirektivet fra Ren Energi-pakken](#), som regjeringen nå har sagt de vil innlemme 2018-versjonen av, men foreløpig ikke den siste versjonen fra 2023/24. Det foreligger så vidt oss bekjent ingen offentlige uttalelser fra ny den nye Kommisjonen på signalene fra regjeringen om at resten av Ren Energi-pakken ikke er aktuell for innlemmelse i EØS-avtalen i denne eller neste stortingsperiode.

I tillegg til hoved- eller moderrettsaktene i Ren energi- og andre energipakker, vedtar EU også en rekke underliggende, teknisk regelverk (gjennomføringsforordninger mm.) I lys av regjeringens nylig annonserte posisjon om at de øvrige hovedrettsaktene i Ren energi-pakken ikke skal innlemmes i EØS-avtalen i denne eller neste stortingsperiode, fremstår det uklart hvordan det underliggende, tekniske regelverket er tenkt håndtert.

Norge har gjennomført den såkalte CACM-forordningen (Kommisjonens gjennomføringsforordning fra 2015) om regelverket for kapasitetsberegninger. CACM-forordningen ble revidert i EU i 2021 (2021/280) i tråd med bl.a. ACER-forordning 2019/942 og elektrisitetsmarkedsforordning 2019/943 fra Ren Energi-pakken. [Regjeringens skriver i sitt EØS-notat av 5. desember 2024](#) at man tar sikte på at den reviderte CACM-forordningen 2021/280 også skal innlemmes i EØS-avtalen og gjennomføres i norsk rett «*med nødvendige tilpasninger*». Regjeringens [EØS-notat for elektrisitetsmarkedsforordningen \(2019/943\)](#) gir uttrykk for at også elektrisitetsmarkedsforordningen skal innlemmes, selv om regjeringen nå har inntatt det standpunktet at rettsakten ikke skal innlemmes. Sistnevnte EØS-notat er imidlertid ikke oppdatert siden 2020.

EUs forordning 2021/280 ble ifølge regjeringens EØS-notat vedtatt for å gjøre nødvendige justeringer i fire eksisterende forordninger som regulerer det europeiske elektrisitetsmarkedet, slik at de harmoniseres med bestemmelser i forordning (EU) 2019/943 om det indre markedet for elektrisitet og forordning 2019/942 om opprettelse av et byrå for samarbeid mellom energireguleringsmyndigheter (ACER). De fire forordningene som endres dekker engrosmarkedet for elektrisitet og inneholder nærmere prinsipper av betydning for driften av kraftsystemet. Formålet med endringene er å forbedre effektiviteten og påliteligheten av strømmettet, med vekt på harmonisering av tekniske krav og prosedyrer, samt styrking av tilsyn og markedsdeltakelse i et felles europeisk energimarked. Videre er forordningen ment å forbedre kapasitetshåndtering, beregning av tilgjengelig kapasitet, og koordineringen ved strøbrudd og nødprosedyrer.

EU-initiativer som *Clean Industrial Deal* og handlingsplanen for rimelige energipriser

Høye energipriser er en av hovedutfordringene for Europas konkurransekraft og en trussel mot velferden, ifølge Europakommisjonen. Samtidig med [Clean Industrial Deal](#) lanserte Europakommisjonen derfor en handlingsplan for rimelige energipriser, [Action Plan for Affordable Energy](#). Ifølge handlingsplanen er energiprisene til EU over dobbelt så høye som prisene til konkurrentene i USA og Kina. De høye energiprisene fører også til at over 46 millioner europeere er utsatt for energifattigdom.

I tillegg til å redusere energiprisene skal handlingsplanen også styrke EUs energisikkerhet og redusere EUs utslipp av klimagasser.

Handlingsplanen for rimelige priser skal støtte opp under Clean Industrial Deal og [EUs konkurransekompass](#) fra januar i år (jf. omtale i [EU/EØS-nytt 31. januar 2025](#)). Handlingsplanen består av fire pilarer og åtte konkrete handlinger:

Pilar I: Redusere energikostnadene

1. Redusere elektrisitetsregningene for forbrukerne
2. Redusere kostnadene for elektrisitetsprodusentene
3. Sikre rettferdig konkurranse og lavere priser i gassmarkedet
4. Øke energieffektiviteten og redusere energiforbruket

Pilar II: Bygge en genuin energiunion

5. Ferdigstille energiunionen

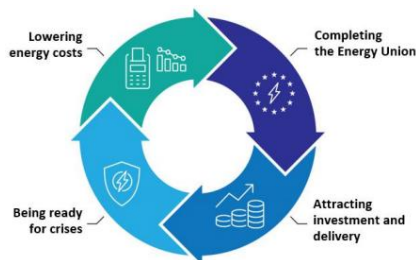
Pilar III: Sikre nødvendige investeringer

6. Trepartskontrakt mellom Europakommisjonen, medlemsstatene og Den europeiske investeringsbanken om investeringer for rimelig energi

Pilar IV: Være forberedt på potensielle energikriser

7. Øke forsyningssikkerheten og stabilisere energiprisene
8. Forebygge energipriskriser

Figur 1: De fire pilarene i handlingsplanen for rimelig energi

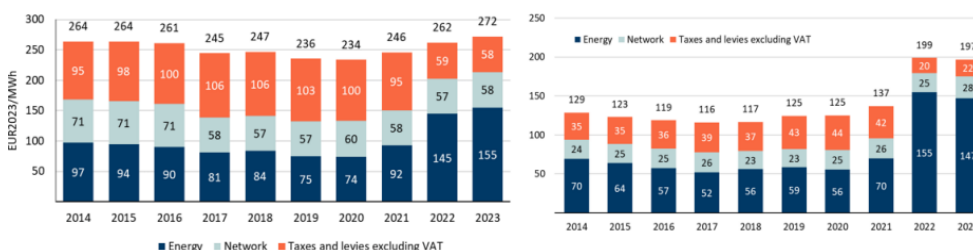


Kommisjonen har lagt fram til sammen 23 mer detaljerte tiltak under de åtte handlingene. Det omfatter bl.a. å redusere nettariffrer, skatter og avgifter, frakople elektrisitetsregningene fra høye gasspriser, redusere behandlingstiden for konsesjoner for å fremme energiomstillingen, øke utbygging, modernisering og digitalisering av strømmettet, øke utnyttelse av lagring og fleksibel etterspørsel i elektrisitetsmarkedet, fremme bruk av langsiktige kraftavtaler og differansekontrakter, etablere et mer rettferdig marked for naturgass, bygge et mer integrert energimarked, gi økt sikkerhet for investeringer, mobilisere privat kapital, forenkle regelverk og øke grensekryssende tilgang på rimelig elektrisitet.

Tiltakene skal redusere energiregningene på kort sikt, akselerere gjennomføringen av nødvendige kostnadsreducerende strukturelle reformer og forsterke energisystemet til å tåle fremtidige prissjokk.

EUs avhengighet av importert fossil energi er en vesentlig årsake til de høye energiprisene. I 2022 kostet importen av fossil energi €604 milliarder, mens den kostet €163 milliarder i 2020. Høyere energikostnader er den viktigste årsaken til økte elektrisitetsregninger i 2022 og 2023.

Figur 2: Elektrisitetsregningene til husholdninger og industrien i 2023 priser



EU står overfor en reell risiko for avindustrialisering pga de høye energiprisene, ifølge Kommisjonen. For å sikre EUs konkurransekraft og støtte opp under Clean Industrial Deal må EU bygge en robust energiunion, konkluderer Kommisjonen. Kommisjonen mener dette kan skje gjennom tre hovedgrep:

1. Etablere et fullt ut integrert energimarked, med et sammenkoblet og digitalisert nettverk og et sammenhengende regulerings- og forvaltningsregime.
2. Avkarbonisere energisystemet med betydelig oppskalering av ren energi og elektrifisering og økt energieffektivisering.
3. Etablere et mer transparent og konkurransedyktig velfungerende marked for naturgass, med fortsatt innsats for å diversifisere tilbudet og redusere etterspørselen etter gass og forsterke EUs kollektive styrke for et mer rettferdig gassmarked.

Kostnadene ved å bygge Energiunionen vil bli store, men det blir enda større om EU ikke gjør det, ifølge Kommisjonen. Kostnadene for å løse flaskehalsene i elektrisitetssystemet kan øke fra €5,2 milliarder i 2022 til €26 milliarder innen 2030. Samtidig vil tiltakene kunne redusere energikostnadene med €40-43 milliarder per år innen 2030. Energiunionen må bygges med strategiske europeiske og felles finansierte investeringer, som samtidig sikrer teknologisk nøytralitet, hevder Kommisjonen i handlingsplanen.

Energiunionen skal bygges gjennom et fullt ut integrert energimarked: *We will need massive grid upgrades, and this should be done in the most cost-efficient way: wider use of grid enhancing technologies, and flexible use of the system could save up to 35% in conventional grid expansion costs. Regional cooperation across Europe, underpinned by better interconnectivity and closer coordination, can reduce the need for flexibility investments by up to 20%.*

Status for arbeidet med rettsakten om nullutslippsteknologi (NZIA)

Forordningen om [nullutslippsteknologier \(Net Zero Industry Act – «NZIA»\)](#) av 19. juni 2024 er trådt i kraft i EU. Forordningen skal gjøre det enklere å etablere industri som er avgjørende for overgangen til et nullutslippssamfunn i unionen. NZIA har egne regler for strategiske prosjekter, som skal ha prioritert status i nasjonal rett og raskere saksbehandling. NZIA lanserer en ny mekanisme med «regulatoriske sandkasser» hvor bedrifter kan teste ny teknologi i reelt miljø i småskala. Forordningen skal bidra til å etablere et marked for CO₂-håndtering i EU, med mål om injeksjon av minst 50 millioner tonn CO₂ for lagring årlig i EU innen 2030. Oljeselskapene forpliktet til å ta sin andel av dette. I tillegg forpliktet medlemsstatene til å tilrettelegge for CO₂-transport.

Forordningen er også omtalt i [bakgrunnsinformasjonen til europautvalgets møte 18. september 2024](#). Vi viser til omtalen der for en nærmere presentasjon av forordningens innhold.

Regjeringens arbeid med mulig innlemmelse av NZIA

Et omfattende [EØS-notat](#) for forordningen ble publisert 25. september 2024. I notatet understreker regjeringen blant annet at Norge støtter hovedmålet om å legge til rette for økt produksjon av nullutslippsteknologi i det indre marked.

Samtidig påpeker regjeringen at det vil være behov for regelverksendringer, blant annet knyttet til tillatelsesprosesser. Når det gjelder reglene om CO₂-lagring, viser departementet til at rettighetshavere i olje- og gasssektoren vil bli pålagt en plikt til å bidra til etablering av CO₂-lagringskapasitet (i henhold til produksjon), og at dette vil påføre olje- og gasselskapene direkte kostnader. For offentlige innkjøpere vil kravene til bærekraft og europeisk motstandsdyktighet (å unngå sårbare forsyningskjeder som følge av avhengighet av visse land) kunne medføre høyere kostnader ved offentlige anskaffelser av nullutslippsteknologier.

Forordningen er merket som EØS-relevant fra Kommisjonens side, men Norge har ennå ikke tatt stilling til spørsmålet om EØS-relevans og -akseptabilitet. Spørsmål som vurderes, omfatter «*blant annet lokalt selvstyre, myndighetsoverføring, plan- og konsesjonsprosesser, naturressurser og aktivitet på kontinentalsokkelen*». Det siste punktet er knyttet til det norske synet på EØS-avtalens stedlige anvendelsesområde, som kun omfatter «territoriet», og ikke kontinentalsokkelen eller norsk økonomisk sone. Regjeringen åpner likevel for at det kan være aktuelt å «*gi forordningen anvendelse utenfor dette, dersom dette er ønskelig*». Den 15. februar i år stilte representanten Lisa Marie Ness Klungland (Sp) [spørsmål til energiminister Terje Aasland](#) om regjeringen, blant annet ved eventuell innlemmelse av NZIA, ville «*stå fast på prinsippet at norsk sokkel ikke er en del av EØS-avtalens geografiske virkeområde?*». Statsråden svarte følgende på spørsmålet: «*Regjeringens syn på EØS-avtalens geografiske virkeområde er det samme som tidligere; EØS-avtalen gjelder ikke på kontinentalsokkelen. Når både denne og tidligere regjeringer likevel har innlemmet rettsakter som har virkning på kontinentalsokkelen, har det ikke vært basert på at Norge har vært forpliktet til dette, men at det i det enkelte tilfellet har vært hensiktsmessig ut fra en samlet vurdering av norske interesser*».

Nasjonal høring av NZIA

Forordningen ble sendt [på høring](#) 26. september, med svarfrist 28. oktober. Det har vært stor interesse for høringen, særlig fra aktører i olje- og gasssektoren og offentlige myndigheter hvis myndighetsområde berøres. Enkelte miljøorganisasjoner, privatpersoner og politiske partier har også gitt innspill.

Videre arbeid i EU

Enkelte deler av forordningen trer ikke i kraft før i 2026. Dette gjelder blant annet regler om fornybarauksjoner og offentlige innkjøp.

Det er også forutsatt at Kommisjonen skal vedta delegerede rettsakter og gjennomføringsrettsakter. Kommisjonen la en pakke med utkast til forordninger ut på offentlig høring i slutten av januar (knyttet til blant annet bruk av prekvalifikasjonskriterier/tildelingskriterier i fornybarauksjoner og medlemsstatenes valg av strategiske prosjekter). Høringen og utkastene er nærmere omtalt [i EU/EØS-nytt 31. januar 2025](#). Utkast til [detaljerte regler om olje- og gasselskapers forpliktelser til å bidra til CO2-injiseringkapasitet \(blant annet om størrelsen på bidraget\)](#) og [detaljerte regler om kriterier for offentlige anskaffelser av nullutslippsteknologier](#) er planlagt sendt på høring i første kvartal 2025.

Kommisjonen har nå [åpnet for søknader om å bli utpekt til «strategisk prosjekt», bortsett fra for prosjekter innenfor karbonfangst og lagring, hvor søknadsprosessen åpnes senere i år](#). Styringsgruppen Net Zero Europe Platform, et forum som omfatter representanter for Kommisjonen og medlemslandene og som skal støtte gjennomføringen av NZIA, er også operativt, og hadde [sitt første høynivåmøte 19. februar](#).

Kommunal- og distriktsministeren vil redegjøre for:

Deltakelse i ulike EU-program tilstøtende EØS-avtalen og hvordan departementet arbeider for å påvirke politikktutviklingen i EU

«*EUs neste programmer starter opp først i 2028. Men Europakommisjonen er godt i gang med arbeidet med å forberede programforslagene. Det ventes å bli lagt fram på forsommeren eller høsten 2025. Norge har nå gode muligheter til å medvirke i utviklingen av programmene, ikke minst gjennom å fremme tidlige og tydelige norske posisjoner.*» [Det sa utenriksminister Espen Barth Eide på møtet i Europautvalget 22. oktober i fjor](#). Her orienterte han både om arbeidet med å spille inn norske posisjoner til kommende programperiode og erfaringene med nåværende periode.

[Gjennom protokoll 31 \(om samarbeid utenfor de fire friheter\) gis EØS/EFTA-statene anledning til å delta i EU-programmer.](#) For Norge har deltakelse i programmene vært regnet som svært viktig. Norske aktører kan søke om midler og delta i programmene på lik linje med aktører fra EUs medlemsstater. [Norge har positive erfaringer med «retur» ved at EU-midler også tilfaller norske institusjoner.](#) Eksempelvis er Norge på topp 10-listen over land som har konkurrert til seg mest penger i verdens største forsknings- og innovasjonsprogram Horisont Europa. Ambisjonen er at norske deltakere skal hente hjem 2,8 prosent av pengene som blir lyst ut. Eldring-utvalgets utredning gir i [kapittel 11.5.2 EUs programsamarbeid](#) en oversikt over anslåtte norske bidrag:

Tabell 11.1 Oversikt over programmer, perioden 2021–2027.

Program	Anslått norsk bidrag 2021–2027 ¹	Totalt budsjett for perioden (anslag for 2021–2027)
Horisont Europa	2,78 mrd. euro	95,5 milliarder euro
Erasmus +	0,85 mrd. euro	28,8 milliarder euro
EUs romprogram	0,42 mrd. euro	14,01 milliarder euro
Det europeiske forsvarsfondet	0,23 mrd. euro	8 milliarder euro
Programmet for et digitalt Europa	0,22 mrd. euro	7,17 milliarder euro
EU4Health	0,10 mrd. euro	5,3 milliarder euro
Programmet for det indre marked	0,07 mrd. euro	4,2 milliarder euro
Programmet for sivil beredskap	0,09 mrd. euro	3,3 milliarder euro
Kreativt Europa	0,06 mrd. euro	2,38 milliarder euro
EUs program for sysselsetting og sosial innovasjon	0,02 mrd. euro	761 millioner euro
InvestEU	-	Ennå ikke besluttet

¹ Beregnet ut fra tall i løpende priser, ikke inflasjons- eller valutakursjustert. Regnskapstall for 2021–2023, foreløpige budsjettall for 2024, anslag basert på proporsjonalitetsfaktor for 2025–2027. Proporsjonalitetsfaktoren er basert på forholdet mellom Norges og EUs BNP. Tallene for 2025–2027 er altså usikre, slik at totaltallene vil bli revidert.

Kilde: EFTA.

[Norge deltar også i visse deler av InvestEU.](#) Norges tilleggsgaranti til dette programmet er på 461,1 mill. euro, mens innbetalingen av 40 pst. til tapsavsetning utgjør 184,5 mill. euro.

For nærmere informasjon om programmene som Norge i dag deltar i, se omtale på [regjeringen.no](#) (oppdatert 2024), samt på [Europalov](#). Se også [omtale i informasjonspakken til møtet i Europautvalget 22. oktober i fjor](#).

Kommunal- og distriktsdepartementet har ansvar for norsk oppfølging av [EUs interreg-program](#). I [prop. 1 S \(2024-2025\) skriver departementet](#) at «Noreg deltek i fleire Interreg-program som legg til rette for grenseoverskridande samarbeid og kunnskapsutvikling om ulike samfunnsutfordringar. I prosjekta samarbeider norske deltakarar med partnarar i naboland og andre europeiske land om mellom anna utvikling av offentlege tenester, berekraftig forvaltning av ressursane, grøn næringsutvikling, administrativ kapasitet m.m.» Se også omtale på [hjemmesiden til Interreg Norge](#).

Eldring-utvalget skriver i sin utredning at «Det kommunale nivået deltar også direkte i en rekke av EUs programsamarbeid. En studie i 2015 viste at alle fylkeskommunene og 62 prosent av kommunene deltok i minst ett EU-prosjekt. Det gjelder særlig Erasmus+, Interreg, Kreativt Europa og Horisont Europa. Deltakelse i EU-programmer åpner for ekstern finansiering, nye samarbeidsmodeller og kompetanse kommunesektoren ikke vil ha tilgang på gjennom nasjonale ordninger. EU-programmer kan ses som en integrert del av kommunesektorens verktøykasse for utviklingsarbeid og relevante for arbeidet med å realisere lokalpolitiske målsettinger.»

I sitt [høringssvar til utvalgets rapport skriver KS](#) at det er behov for mer kompetanse om EU og EØS, bl.a. om EU-midler/-programmer. KS støtter utvalgets tilråding om å sikre norsk deltakelse i relevante programmer og viser til at disse er viktige verktøy for omstilling, regional utvikling og innovasjon.

I forbindelse med forberedelsene til EUs neste langtidsbudsjett og rammeprogrammene, la [Europakommisjonen 11. februar fram en meddelelse](#). Kommisjonen foreslår bl.a. å strømlinjeforme de omkring 50 EU-programmene innenfor tre strategiske pilarer. Den ønsker også å forenkle EUs budsjettstruktur for å sikre mer fleksibilitet til å takle stadig flere kriser og raskere endring i prioriteringene, jf. også [denne oppsummeringen fra Mathieu Gitton på LinkedIn](#). Kommisjonens meddelelse er sendt på høring med en frist på 12 uker og Kommisjonen planlegger også innspillsmøter med ulike aktører.

Siden Norge deltar i noen, men ikke alle EUs programmer, kan en eventuell samling innen tre pilarer påvirke den samlede kostnaden for deltakelse eller komplisere beregningen av det norske bidraget. Samtidig gir EØS-avtalen en rett til å delta i bare noen av programmene. Traktaten om EUs virkemåte legger også noen føringer. Blant annet slås det fast at det skal være et flerårig rammeprogram for forskning. Industri-, forsknings- og energikomiteen i Europaparlamentet vedtok i februar med stort flertall [en egeninitiert rapport med innspill til det neste rammeprogrammet for forskning](#). Her understekes det bl.a. at også det neste programmet må ha status som selvstendig program, jf. paragraf 58 i rapporten. Det er ventet at rapporten vil vedtas i plennumsmøtet i mars.

[EØS-EFTA-landene la 28. januar i år fram en kommentar om deltakelsen i programmene for neste periode](#) (jf. omtale i [EU/EØS-nytt 7. februar 2025](#)). Kommentaren viser til at EØS-avtalen gir mulighet til å delta i EUs programmer. Den ber om at det i det rettslige grunnlaget i neste periode skilles tydeligere mellom EØS-EFTA-landene og andre land som er assosierte til programmene. Dette skal sikre forutsigbarhet og at de rettighetene som følger av EØS-avtalen respekteres. Det bes også om at EØS-EFTA-landene får delta i strategiske diskusjoner når de kommende programmene nå planlegges og tilgang til å delta i diskusjonen om prioriteringer i løpet av programperioden.

Kommunesektorens involvering i europapolitiske spørsmål vil også omtales

Regjeringens [europapolitiske forum](#) er en møteplass mellom departementene på politisk nivå (statssekretærnivå, UD og KDD) og folkevalgte fra fylkeskommuner, kommuner og Sametinget. Forumet er en arena for informasjonsutveksling og politisk dialog om europapolitiske saker, og møtes to ganger i året.

På dagsorden for [møtet i europapolitisk forum 5. februar](#) sto blant annet spørsmålet om hvordan kommunesektoren og Sametinget kan bli bedre involvert i EØS-arbeidet, og hvordan Norge skal møte EUs politikk på styrket konkurransekraft og velferd. «Vi må ta et ansvar for å spre kunnskap om EU og EØS og hvilken betydning det har for norsk kommunesektor. Vi må sørge for at EU husker på oss. Vår felles kunnskap er helt avgjørende for å sikre at våre interesser blir ivaretatt i EU og EØS. Kommunesektorens representanter må komme tidlig inn», uttalte styreleder i KS Gunn Marit Helgesen i møtet.

Mer kunnskap om EU/EØS og tidlig involvering av regional sektor var også blant innspillene i [KS sitt høringssvar til EØS-utredningen](#). KS fremhever fire hovedpunkter knyttet til regjeringens oppfølging av utredningen: Hensynet til lokalt selvstyre, tidlig involvering av regional sektor, økt kompetanse, og mindre etterslep av regelverk. KS mener også det er behov for mer samordning mellom statsforvaltningen og kommunesektoren: «Sentrale myndigheter må involvere kommunesektoren tidligere, og i større grad, særlig i de EU-sakene som potensielt vil få umiddelbare betydelige konsekvenser for kommune og fylkeskommuneforvaltningen».

Som en oppfølging av høringssvaret har Utenriksdepartementet og KS blitt [enige om å styrke samarbeidet om EU/EØS](#). UDs statssekretær Maria Varteressian møtte KS' styreleder Helgesen 12. desember 2024, hvor tema for møtet var hvordan staten og kommunene kan samarbeide bedre om å forstå og gjennomføre nytt EU-regelverk, samt hvordan kunnskapen om EU og EØS kan løftes i kommunesektoren: «Vi i UD jobber med å følge opp EØS-utredningen nå, og det er

prosesser på gang», uttalte Varteressian. UD vil komme tilbake med mer konkrete forslag til samarbeid, skriver KS i omtalen av møtet. Av saker på EUs dagsorden hvor involvering av kommunesektoren er særlig viktig, trekker KS frem endringer i anskaffelsesregelverket, digitalisering, beredskap, samt vann og avløp.

Oslo Economics utarbeidet en rapport i 2021 på oppdrag fra KS, [Tidlig involvering av kommunesektoren i statens arbeid med EU/EØS-arbeid](#), som omhandler involvering på kommune- og fylkeskommunalt nivå i sentralforvaltningens arbeid. I rapporten ble det anbefalt å iverksette tiltak både på statens og kommunesektorens side, for å få en bedre involvering av kommunesektoren i arbeidet med EU/EØS-saker. Det ble blant annet anbefalt at «Statsforvaltningen burde iverksette tiltak som sikrer at det foretas en god vurdering av sakers relevans for kommunesektoren (for eksempel en tydeligere plikt til å vurdere relevans), og øke fokus på formidling av målrettet informasjon til kommunesektoren om pågående saker i tidligfase».

[EØS EFTA-forum for lokalt og regionalt folkevalgte](#) er et organ som ble etablert av EFTAs faste komité i 2010 for å involvere valgte representanter fra lokale og regionale myndigheter i EØS-saker. Forumet jobber tett med andre EØS EFTA-organer og har etablert forbindelser med EUs regionkomité (Committee of the Regions of the European Union). Forumet har tolv fullverdige medlemmer, seks fra Island og seks fra Norge. Sveits deltar som observatør, mens Liechtenstein foreløpig har besluttet å ikke delta.

Forumet vedtok en [uttalelse om det nylig vedtatte avløpsdirektivet](#) på et møte i Brussel 28.-29. november 2024, hvor de påpekte at noen av direktivets bestemmelser passer dårligere for deler av Norge og Island, og at dette må tas i betraktning når det nye avløpsdirektivet skal gjennomføres i nasjonal lov. Forumet vedtok også en [uttalelse om avløpsdirektivet i desember 2022](#) i forbindelse med Europakommisjonens fremleggelse av lovforslaget: «Flere av punktene Forumet da pekte på som problematiske, er moderet i det vedtatte direktivet», skriver KS. I novembermøtet vedtok forumet også en [uttalelse om en mulig revisjon av reglene om offentlige anskaffelser](#).

Eldring-utvalget skriver i [EØS-utredningen](#) at EØS-avtalen forvaltes i stor utstrekning på kommunalt- og fylkeskommunalt nivå: «Dette gjelder blant annet regler om anskaffelser, offentlig støtte til næringsliv, avløp og avfallshåndtering, klima og miljø. Noen områder av EØS-avtalen forvaltes primært av det kommunale nivået. Dette gjelder blant annet klima-, miljø- og saksbehandlingsskrav knyttet til plan- og reguleringsprosesser».

Ifølge utredningen er det ikke utarbeidet noen oversikt over hvor stor andel av EØS-regelverket som forvaltes av kommuner og fylkeskommuner: «I EU er det generelt antatt at det lokale og regionale nivået forvalter om lag tre fjerdedeler av EU-retten. Det er nok nærliggende at tallet ikke er vesentlig ulikt når det gjelder norske kommuner og fylkeskommuner og EØS-rett».

By- og regionforskningsinstituttet (NIBR) la i 2018 frem rapporten [EU på dagsorden i norske kommuner og fylkeskommuner](#), som ser på hvordan EU berører norske kommuner og fylkeskommuner, politisk og rettslig: «Undersøkelsen viser at EU-lovgivning og -politikk gjør seg gjeldende i 49 prosent av kommunestyresakene. Det er med andre ord en betydelig berøringsflate mellom EUs politikk og regler, og norske kommunestyresaker».

Utenriksministeren vil redegjøre for:

Status i handelspolitikken 1,5 måned etter presidentskifte i USA

Ulike aspekter rundt en mulig handelskrig er godt kjent gjennom norske medier. Regjeringen har også besvart skriftlige spørsmål fra stortingsrepresentanter om tematikken. Vi tar derfor bare med en relativt kort oppsummering her:

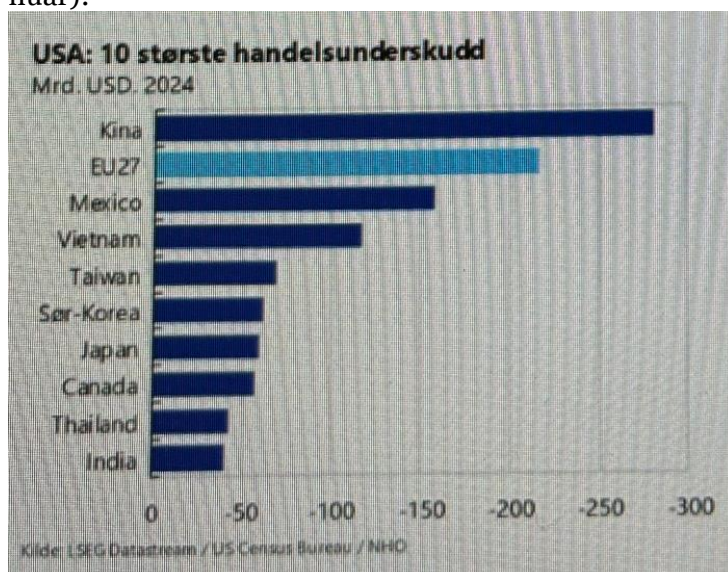
President Trump varslet 26. februar at han vil innføre 25 % toll på import av alle varer fra EU. Det er uklart når tiltaket vil bli innført, og om det vil være rom for å forhandle en avtale med USA som kan utsette eller lempe på tiltaket. Noen dager tidligere uttalte EUs handelskommissær, Maroš Šefčovič, at [EU ville være villig til å diskutere å redusere EUs toll på amerikanske biler \(i dag 10 %\) som en del av en bredere avtale med USA](#). Latvias utenriksminister [tok til orde for at EU bør kjøpe mer olje og gass fra USA](#).

[EU har uttalt at de vil svare på Trumps nye varslede toll «bestemt og umiddelbart»](#). Men det gjenstår å se om det betyr en flat EU-tollsats på all import av alle amerikanske varer, eller om EU, som de gjorde i 2018, velger enkelte amerikanske varer. Det er også åpent om EU, som de gjorde i 2018, også denne gangen vil innføre beskyttelsestiltak mot resten av verden i tillegg til mottiltaket mot USA.

Det siste initiativet fra Trump mot EU kommer i tillegg til andre varslede tiltak, som:

- 25 % toll på import av alt stål og aluminium, uansett fra hvilket land i verden. Tiltaket er ment å tre i kraft 12. mars.
- 25 % toll på import av alle varer fra Canada og Mexico. Dette tiltaket ble først utsatt, men [ble så varslet innført 4. mars](#). Canada har svart med å innføre toll på amerikanske varer til en verdi av 30 mrd. USD, med en intensjon om å øke dette til varer til en verdi av 125 mrd. USD fra 25. mars.
- En [dobling av tollene på import av varer fra Kina, fra 10 % til 20 %, gjeldende fra 4. mars](#). Kina har svart med toll på hhv. 15 % og 10 % på ulike varer fra USA.
- Gjensidighetstoll på varer fra land som har høyere toll enn det USA opererer med. Det er usikkert hvilke varer og hvilke land dette konkret vil gå utover. Men det vil kunne ramme bredt og til dels hardt for noen land. [USA har også varslet at de vil kunne vurdere mer enn bare toll når de utarbeider en eventuell gjensidighetstoll](#). Merverdiavgift har vært nevnt blant annet. Man kan i et slikt tilfelle seg for seg at USA innfører 25 % gjensidighetstoll mot et land som har 25 % merverdiavgift på sine varer.
- Mandag 3. mars [varslet president Trump på sosiale medier at han også ønsker å innføre toll på en rekke landbruksvarer fra 2. april](#), uten å gå i detalj på hva dette konkret vil innebære ennå.

Trump har som uttalt formål å utjevne mye av handelsunderskuddet USA i dag har til en rekke land. Det kan derfor ventes at tiltakene vil være ekstra tøffe mot landene hvor handelsunderskuddet i dag er størst i USAs disfavør, jf. denne listen (presentert på et webinar av NHO 24. januar):



Hva betyr dette for Norge?

Finansminister Stoltenberg [uttalte 27. februar til NRK at Norge kan komme i en «trippelskvis» som følge av handelskrigen som nå ser ut til å utvikle seg:](#)

- 1) Norge kan rammes direkte av tiltakene fra Trump.** Foreløpig gjelder dette «bare» den nye globale stål- og aluminiumstollen som er ment å tre i kraft 12. mars. Den vil ramme norske selskaper som eksporter disse varene til USA.

Men USA har så langt ikke indikert at det vil innføres egne tiltak mot Norge utover den nye tollsatsen på stål og aluminium, med unntak av om Trump gjør alvor av å innføre en såkalt gjensidighetstoll («reciprocal tariff») på varer hvor Norge pt. har høyere toll eller merverdiavgift enn USA, eller vurderer toll på landbruksvarer også fra Norge.

Det som i utgangspunktet taler imot målrettede tiltak mot Norge er at USA ifølge norske tall har et *handelsoverskudd* med Norge, selv om amerikanske tall visstnok skal vise et lite handelsunderskudd også med oss (men uansett mye mindre enn med andre og større økonomier). Betydningen for norsk økonomi av nye tollsatser fra USA vil også relativt sett være mindre enn for eksempel om vi skulle rammes av beskyttelsestiltak fra EU, siden eksporten fra Norge til USA er relativt lav – 3 % av all eksport, 8 % av fastlandseksporten, ifølge Stoltenberg på Politisk Kvarter 27. februar. Men effekten vil selvsagt være alvorlig for enkeltbedrifter som har stor eksport til USA på ulike områder.

- 2) Norge kan rammes av eventuelle beskyttelsestiltak fra EU.** Det er kanskje her frykten er størst for en negativ effekt på norsk økonomi. Dersom EU igjen, som de gjorde i 2018, innfører beskyttelsestiltak for å verne om sitt indre marked i møte med produkter som vil kunne omdirigeres til, og dumpes på EU-markedet som en konsekvens av økte tollsatser fra USA, vil dette kunne få konsekvenser også for Norge.

I 2018 ble Norge unntatt fra slike beskyttelsestiltak på stål, men det er ingen garanti for, eller automatikk i at det vil skje igjen. I 2018 var straffetollen fra USA større på stål enn aluminium. Denne gangen er den like stor på begge produkter. Norges eksport av aluminium til EU er også langt større enn eksporten av stål.

Stoltenberg [uttalte til Politisk Kvarter 27. februar](#) at regjeringen har jobbet iherdig med å argumentere overfor EU at Norge bør unntas fra eventuelle beskyttelsestiltak med utgangspunkt i EØS-avtalen og behovet for å verne om hele det indre marked. Han viste blant annet til møter mellom statsminister Støre og EUs kommisjonspresident, Ursula von der Leyen, og mellom utenriksminister Barth Eide, ham selv og EUs handelskommissær, Maroš Šefčovič. [Næringsministeren uttalte 26. februar også at regjeringen har forberedt seg på dette scenario:](#) «Vi har god dialog med EU og de ulike europeiske landene, som godt kjenner Norges posisjon. Vi er avhengig av dem, men de er også avhengig av oss.» Hun understreket at aluminium er en viktig eksportvare for Norge, men at det også er viktig for EU å importere norsk aluminium for sin industri. Stoltenberg nevnte den tyske bilindustrien spesielt i Politisk Kvarter.

[Den svenske bistands- og utenrikshandelsministeren, Benjamin Dousa, sa til NRK 27. februar](#) at Sverige vil «at Noreg har det bra. Det vil vi halde fram å verne om i alle våre samtalar vi har på europeisk nivå. Vi vil ha så fri og open handel som mogleg med Noreg.» Samtidig understreket han at Sverige er skeptisk til beskyttelsestiltak som verktøy. På spørsmål om Sverige allikevel vil jobbe for å unnta Norge fra slike dersom de skulle bli innført, svarte han at det ikke finnes noe konkret forslag å ta stilling til fra Brussel, «så vi må kome tilbake med vår eksakte posisjon når eit slikt forslag finst».

Regjeringen har i sin argumentasjon overfor EU henvist til EØS-avtalen og viktigheten av å unngå handelshindre i det indre marked. I sitt [skriftlig svar til representant Niels T. Bjørke](#), skriver utenriksministeren 24. februar at regjeringen «mener at beskyttelsestiltak innad i EØS-området ikke er forenlig med EØS-avtalens formål om et enhetlig marked, og følgelig at EUs eventuelle beskyttelsestiltak ikke skal ramme næringer og produkter fra EØS/EFTA-land som er dekket av EØS-avtalen».

WTO-reglene tilsier egentlig at eventuelle beskyttelsestiltak må treffe alle tredjeland likt. Det vil egentlig si at Norge som står utenfor EUs tollunion, skal rammes av et eventuelt beskyttelsestiltak fra EU på like linje med alle andre WTO-land. Dersom EU ønsker å gjøre unntak fra sitt beskyttelsestiltak for Norge og de andre EØS EFTA-landene må de ha gode argumenter for det innenfor WTO-regelverket. I 2018 argumenterte EU nettopp med samarbeidet gjennom EØS, men også med at Norge eksporterte lite stål til EU. Det gjenstår å se om EU også vil beskytte det indre marked mot dumping av aluminium denne gangen, og om Norges mye større eksport av aluminium vil endre situasjonen mht. et eventuelt norsk unntak. [Utenriksministeren skriver i sitt svar til et skriftlig spørsmål fra representant Sigbjørn Gjelsvik](#) 25. februar at WTO-regelverket åpner, på visse vilkår, for å unnta frihandelsavtalepartnere fra beskyttelsestiltak, og at «Norge og de øvrige EØS/EFTA-landene mener at beskyttelsestiltak mellom EØS-avtalepartene ikke er forenlig med EØS-avtalens formål (et ensartet indre marked) og innhold. EUs eventuelle beskyttelsestiltak bør dermed ikke ramme produkter fra Norge. Regjeringens innsats for å ivareta og styrke det indre marked er derfor en helt sentral del av arbeidet med å fremme norske interesser i en urolig tid. En sentral del av dette arbeidet er å redusere etterslepet av EØS-rettsaker i Norge for å sikre like spilleregler for norske bedrifter og forbrukere i det indre markedet.»

Halvard Haukeland Fredriksen, professor i rettsvitenskap (UiB) og medlem av Eldring-utvalget, [diskuterer i en kronikk i Klassekampen 4. februar om EØS-avtalen kan gi vern mot EU-toll](#). Han mener det er omstridt om WTO-regelverket gir EU mulighet til å gi en handelspartner som Norge unntak fra eventuelle beskyttelsestiltak, og at EU selv har vært kritisk til at andre land gjør det, blant annet i tilfeller hvor USA har unntatt Canada og Mexico fra beskyttelsestiltak som rammet alle andre. Haukeland mener at EU i 2018 ikke ville vedgå at EØS-avtalen var årsak til at Norge ble unntatt fra beskyttelsestiltakene på stål den gangen. Haukeland skriver samtidig at Norge ikke ville blitt unntatt uten EØS-avtalen, men at «WTO-komplikasjonene gjorde at utfallet ikke var opplagt selv med EØS-avtalen på vår side».

Professorene Hans Petter Graver og Finn Arnesen skriver på sin side i [en ytring på NRK 28. februar](#) at det vil være i strid med EØS-avtalens ordlyd å innføre beskyttelsestiltak mot Norge og de andre EØS EFTA-landene. De mener dette helt klart er et rettslig spørsmål, ikke et politisk spørsmål som de oppfatter at andre presenterer det som. De mener at artikkel 10 i EØS-avtalen forbyr toll mellom avtalepartene, bortsett fra på varer som ikke er en del av avtalen selvsagt (fisk, landbruk). De viser også til at EØS-avtalens artikkel 120 stipulerer at EØS-avtalen går foran andre avtaler, noe som tilsier at EØS-reglene skal gå foran WTO-reglene. De medgir at EØS-avtalen, i artikkel 112 og 123, gir mulighet for visse beskyttelsestiltak innenfor det indre marked, men mener at «ingen av disse kan etter vårt skjønn anvendes som ledd i en handelskrig med USA». De utdyper ikke hvorfor disse ikke kan anvendes i dagens situasjon, men mener at EU uansett vil måtte gå gjennom en prosedyre i EØS-avtalen dersom de skulle ønske å innføre beskyttelsestiltak mot Norge, og at foretak som rammes av slike tiltak vil kunne utfordre dette rettslig i EU.

Professor Haukeland Fredriksen og Arne Melchior (NUPI) kommer med et [motsvar i NRK 4. mars](#), hvor de skriver at spørsmålet er mer usikkert enn det Graver og Arnesen gir uttrykk for og at norske myndigheter derfor gjør klokt i å kombinere rettslige og politiske argumenter overfor EU.

- 3) Norge rammes av nedgang i verdenshandelen og verdensøkonomien som følge av en handelskrig.** Dette er den siste trippelskvisen finansminister Stoltenberg refererer til. Med en åpen og eksportorientert økonomi, vil effekten av en global handelskrig være ekstra stor for Norge.

Clean Industry Deal – supplere energiministerens orientering

«Putting decarbonisation and circularity at the heart of our economic policy is the only way for the EU to keep up with resource rich competitors.» Dette var et hovedbudskap da Kommisjonen la fram sin meddelelse om en [Clean Industrial Deal 26. februar 2025](#).

Ideen om en Clean Industrial Deal ble allerede annonsert i Ursula von der Leyens [politiske retningslinjer for 2024-2029](#) i juli 2024, som et hovedtiltak for å fremme europeisk konkurransevne. Meddelelsen 26. februar 2025 bygger også på innspill fra [Antwerpen-erklæringen](#) fra europeisk næringsliv i februar 2024 og [dialogserien «Clean Transition Dialogues»](#).

Clean Industrial Deal kan [ifølge NHO](#) sees på som en slags videreutvikling av Green Deal, hvor de siste årenes ambisiøse klimapolitikk ligger til grunn, men hvor man nå ser på hvilke tiltak som kan gjøres for å gi industrien styrket konkurransekraft, særlig opp mot kinesiske og amerikanske konkurrenter, i tillegg til å legge forholdene til rette for at Europa skal lykkes i å ta en ledende markedsposisjon innen nye, grønne teknologier.

Veikart: En plan for å avkarbonisere, reindustrialisere og innovere

Clean Industrial Deal er et rammeverk for å støtte europeisk industri, og har som mål å fremme avkarbonisering samtidig som man sikrer fremtidig industriell produksjon i Europa. Tre utfordringer adresseres: klimaendring, konkurransekraft og avhengighet av råvarer. Veikartet søker å svare på utfordringer beskrevet i [Draghi-rapporten](#) og følger opp [meddelelsen Competitiveness Compass](#) som ble lagt frem tidligere i år. Stilt overfor høye energikostnader og global konkurranse trenger industrien både støtte og forutsigbarhet. Clean Industrial Deal søker å etablere betingelser for europeisk næringsliv som gjør avkarbonisering både mulig og lønnsom for europeisk industri. Med rammeverket gis investorer garanti for at EU er forpliktet til målet om en avkarbonisert økonomi innen 2050, [ifølge Kommisjonen](#). Meddelelsen ble lagt frem samtidig med [to omnibusforslag](#) og en [plan for å gjøre energi rimeligere](#) (se egne omtaler).

Clean Industrial Deal fokuserer hovedsakelig på to sektorer: (i) energiintensiv industri (som stål, aluminium og sement) og (ii) ren teknologi (omtalt som [«the new kids on the block»](#) av kommissær Hoekstra). Energiintensiv industri trenger støtte for å avkarbonisere og elektrifisere. Sektoren står overfor høye energikostnader, global konkurranse og reguleringer som svekker konkurransevnen. Ren teknologi er kjernen i fremtidig konkurransevne og vekst, og er avgjørende for industriell omstilling og avkarbonisering. Sirkularitet er også et sentralt element i planen, blant annet gjennom reduksjon av råvareavhengighet fra tredjeland. Clean Industrial Deal presenterer tiltak i hele verdikjeden, og skal fungere som et rammeverk også for spesifikke sektorer. Kommisjonen sikter blant annet mot å presentere en handlingsplan for [bilindustrien i mars](#) og en [handlingsplan for stål og metall](#) senere i vår (flere eksempler gis på s. 22).

Meddelelsen identifiserer seks «business drivers» for å fremme overgangen til en grønn industriproduksjon: (i) lavere energikostnader, (ii) økt etterspørsel etter bærekraftige (rene) produkter, (iii) økt finansiering, (iv) mer gjenbruk (sirkularitet) og tilgang til råvarer, (v) herunder ved å fremme globale partnerskap som skal diversifisere forsyningskjeder, og (vi) tilgang til kompetent arbeidskraft. Utover dette vil komplementære tiltak være å redusere administrative byrder, fremme innovasjon og bedre koordineringen mellom EU-nivå og nasjonalt nivå.

Tilgang til rimelig energi omtales som hjørnesteinen i planen

En sentral del av Clean Industrial Deal og business driver (i) for å fremme overgangen til en grønn industriproduksjon, er Kommisjonens nye [handlingsplan for rimelig energi](#) som ble lagt frem

samme dag som Clean Industrial Deal. Se egen omtale av den lenger opp under energiministerens saker.

Økt etterspørsel etter bærekraftige (rene) produkter

Å etablere et konkurransedyktig bærekraftig næringsliv krever tiltak på etterspørselssiden. Den kommende revisjonen av offentlig innkjøpsregelverk omtales nærmere, der Kommisjonen vil innføre bærekraft og europeiske preferansekriterier i offentlige anskaffelser. Andre tiltak knyttes til produktmerking. Se en oversikt over forventede initiativ her:

Flagship actions - Lead markets: boosting clean supply and demand	Timeline
Delegated act on low carbon hydrogen, providing regulatory certainty to producers of low carbon hydrogen	Q1 2025
Industrial Decarbonisation Accelerator Act: <ul style="list-style-type: none"> Establish a low-carbon product label Apply sustainability, resilience and minimum EU content requirement in public and private procurement in strategic sectors to ensure lead markets for low-carbon products 	Q4 2025
Communication and legislative proposal on greening corporate fleets	2025/2026
Revision of Public Procurement Directives to mainstream the use of non-price criteria	Q4 2026
KPI – Reach 40% of domestically produced key components of clean tech products on the EU market ²² KPI - Decrease external vulnerabilities for Clean Industrial Deal products as measured by the External Vulnerability Index from 0.19 today. (EXVI) ²³ .	

Finansiering

Omstilling til bærekraftig industriproduksjon vil kreve betydelige investeringer: «(...) *the Clean Industrial Deal will mobilise over EUR 100 billion to improve the business case for EU-made clean manufacturing, including an additional EUR 1 billion in guarantees under the current MFF.*» Kommisjonen vil overordnet (i) styrke finansieringen på EU-nivå, (ii) utnytte private investeringer og (iii) øke effektiviteten av statsstøtte. Til punkt (i) hører forslaget om en Industrial Decarbonisation Bank som sikter mot EUR 100 mrd. i finansiering basert på midler i Innovasjonsfondet, tilleggsinntekter som følge av deler av ETS, samt revisjon av InvestEU. Kommisjonen vil også utlyse ca. 600 millioner EUR under arbeidsprogrammet for Horisont Europa i 2026-2027. Til punkt (ii) hører forslaget om å revidere [InvestEU-forordningen](#) for å fremme risikobærende kapasitet. Forslaget skal mobilisere omtrent 50 milliarder euro ekstra finansiering og investering til sentrale EU-prioriteringer, som modernisering av industrielle prosesser, produksjon, utplassering av ren teknologi, energiinfrastrukturprosjekter, avfallsreduksjon og resirkulering. Den europeiske sentralbanken vil også lansere en rekke nye finansieringsinstrument. Her er oversikt over flaggskipsinitiativene for å fremme offentlig og privat investering:

Flagship actions – Public and private investment	Timeline
Increase InvestEU's risk bearing capacity	Q1 2025
IPCEI Design Support Hub	2025
Clean Industrial Deal State aid framework	Q2 2025
Recommendation to Member States to adopt tax incentives to support the Clean Industrial Deal	Q2 2025
Flagship call under Horizon Europe	Q4 2025
Pilot auction under the Innovation Fund	2025
Industrial Decarbonisation Bank	Q2 2026
TechEU investment programme on scale-ups with the EIB Group and private sector	2026
KPI: Increase the total volume of investment supporting industrial transition from EUR 52.7 billion ²⁶	

Styrking av den sirkulære økonomien og sikker tilgang til ressurser

En rask gjennomføring [av rammeverket for forsyning av kritiske råvarer \(CRMA\)](#) (se egen omtale lenger ned) er sentralt, og inkluderer anerkjennelse av den første listen over strategisk

prosjekter (mars 2025). En «Circular Economy Act» som skal redusere EUs importavhengighet og skape næringsmuligheter knyttet til gjenbruk, skal legges frem. (Se tabell for gjenbruksmål). Tiltaket er ment å komplementere [økodesignforordningen \(2024\)](#), der en arbeidsplan skal vedtas i april. Øvrige initiativ omfatter:

Flagship actions – Powering the circular economy: a secure access to materials and resources	Timeline
First list of Strategic Projects under the Critical Raw Materials Act	Q1 2025
Ecodesign Work Plan adoption	Q2 2025
EU Critical Raw Materials Centre for joint purchases and management of strategic stockpiles	Q4 2026
Circular Economy Act	Q4 2026
Green VAT initiative	Q4 2026
Trans-Regional Circularity Hubs	Q4 2026
KPI: Increase circular material use rate from 11.8% today to 24% ²⁸ by 2030 ²⁹	

Globale markeder og internasjonale partnerskap

Å nå målene i Clean Industrial Deal er nært forbundet med internasjonal samhandling. «*The EU cannot realise its clean industrialisation objectives without partnerships on the global stage*», fremhever Kommisjonen. Ferdigstilling og gjennomføring av inngåtte frihandelsavtaler står sentralt, samt kommende *Clean Trade and Investment Partnerships* som vil komplementere avtalene. Samtidig vil Kommisjonen beskytte industrien mot urettferdig konkurranse. Nye retningslinjer skal utarbeides om «*key concepts underpinning the Foreign Subsidies Regulation (FSR)*». I tillegg vil Kommisjonen gjøre bruk av [handlestiltak](#) ved behov. To forslag om [CBAM](#) er også på agendaen (jf. egen omtale), og oversikt:

Flagship actions – Global markets and international partnerships	Timeline
Launch negotiations for the first Clean Trade and Investment Partnership	Q1 2025
Simplification of the Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM)	Q1 2025
Comprehensive CBAM review assessing the feasibility of extending the CBAM scope to other EU ETS sectors at risk of carbon leakage, to downstream sectors and to indirect emissions and support to exporters, closing loopholes	Q3 2025
Trans-mediterranean Energy and Clean tech cooperation initiative	Q4 2025
Legislative proposal on an extension of CBAM	Q1 2026
Guidelines on Foreign Subsidies Regulation	Q1 2026

Å sikre tilgang til kompetent arbeidskraft

Dette er sentralt for den grønne og digitale omstillingen. «*Skiftet til ren energi skaper allerede arbeidsplasser. Innen 2030 vil EUs fornybarmål alene generere over 3,5 millioner nye arbeidsplasser i fornybarsektoren*», sa visepresident Ribera da planen ble lagt frem. Initiativene er som følger:

Flagship actions – Skills and quality jobs for social fairness	Timeline
Union of Skills	Q1 2025

Quality Jobs Roadmap	Q4 2025
Guidance on social leasing for clean products	2025
European Fair Transition Observatory	Q1 2026
Skills Portability Initiative	2026
Review of State aid GBER rules for social enterprises and recruitment of disadvantaged workers	Q4 2027
KPI: Reducing the number of occupations requiring specific skills or knowledge for the green transition where at least five Member States reported a shortage. In 2024, there were 27 such occupations ³³ .	

Betydning for Norge

Med grønn teknologi skal Europa vinne frem i konkurransen med Kina og USA. Et av de nye tiltakene som hører til forslaget er revisjonen av regelverket for offentlige innkjøp der kriterier om bærekraft og preferansekriterier for europeiske produkter «*in line with the Union's international legal commitments*» skal legges til innkjøpsregelverket. [Politico](#) mener tiltaket kan ha stort potensial, da EU bruker omtrent 15 % på offentlig innkjøp årlig. Dette vil også Norge kunne bli berørt av, siden offentlig innkjøp er en integrert del av EØS-samarbeidet. En rekke av de andre bebudede lovgivningsinitiativene antas også å ha EØS-relevans, herunder initiativ i energisektoren. Clean Industrial Deal viser også til gjennomføring av antatt EØS-relevant regelverk som [CRMA](#) og [CBAM](#), som er til vurdering på EØS EFTA-siden.

[NHO](#) skriver om betydningen for Norge og norske bedrifter – og fremhever her at:

- Det er positivt at Kommisjonen og EU tar på alvor den utviklingen som har foregått i verden de siste årene, og at man tar anbefalingene knyttet til konkurransekraft og egen beredskap i Letta-, Draghi- og Niinistö-rapportene til etterretning. Europa leder an globalt i den grønne omstillingen, men det er viktig at dette ikke går på bekostning av industri og arbeidsplasser eller av vår egen sikkerhet og økonomi i en stadig mer urolig verden.
- Norge deler mange av utfordringene EU nå forsøker å løse gjennom Clean Industrial Deal, og det er avgjørende at vi samarbeider om å lykkes med dette i fellesskap. EU og Det indre marked er Norges viktigste marked, og norsk næringsliv lykkes når Europa lykkes. Nå gjelder det å få opp investeringstakten i ny kraftproduksjon og i nye grønne verdikjeder og infrastruktur som strømmnett, hydrogen og karbonfangst- og lagring. De store satsingene som Europa nå skal i gang med kan gi gode vekst- og eksportmuligheter for norske bedrifter innen alt fra sirkulær økonomi og råmaterialer til energi og grønne teknologier – samtidig som de kan beskytte oss og våre arbeidsplasser i en stadig mer usikker verden.
- Arbeidet med Clean Industrial Deal er viktig for Norge og norsk næringsliv og er nok et argument for å intensivere Norges EU-arbeid. Det er avgjørende for norsk konkurransekraft at spillereglene og vilkårene i det indre markedet er de samme for både EU- og EØS-landene. Det vil føre til økt forutsigbarhet og trygghet for bedriftene våre i en usikker verden så vel som for klima/energiomstillingen, samtidig som det vil kunne føre til flere muligheter for norske bedrifter.
- EU forsøker i økende grad å sikre tilgang på kritiske råmaterialer og andre viktige innsatsfaktorer, blant annet gjennom sirkulærøkonomi, felles innkjøpsplattformer og nye partnerskap med tredjeland. Norge sitter på mye av den kompetansen og ressursene EU har behov for. Som EØS-land og fullverdig medlem av Det indre marked er Norge mer enn et alminnelig tredjeland med frihandelsavtale, og burde ha et godt utgangspunkt for å samarbeide tett med EU. Det vil bli viktig å finne gode løsninger slik at man i fellesskap kan få mest mulig ut av potensiale i bl.a. norsk mineralindustri, blant annet ved å bygge på Grønn Allianse.

Status for CRMA (kritiske råvarer)

[Forordningen om kritiske råvarer \(Critical Raw Materials Act – CRMA\)](#) trådte i kraft i EU 23. mai i år. Den skal lage et rammeverk for å sikre EU en diversifisert og bærekraftig forsyning av

kritiske og strategiske råvarer. Blant annet etableres målsetninger for utvinning, foredling og resirkulering av slike råvarer, og det etableres en ordning med strategiske prosjekter som nasjonale myndigheter pålegges å koordinere, gi råd om, og legge til rette for finansiering av.

CRMA var også på dagsorden i europautvalgets møte 18. september 2024. For en nærmere omtale av innholdet i forordningen viser vi til [bakgrunnsinformasjonen for dette møtet](#). Her fremgår det blant annet at den første søknadsrunden for strategiske prosjekter under CRMA hadde frist i august 2024. Europaparlamentets utredningstjeneste EPRS utga i november 2024 en ny utredning om gjennomføringen av CRMA ([Implementing the EU's Critical Raw Materials Act](#)), som blant annet inneholder en oversikt over ulike milepæler i gjennomføringen av CRMA (på EU-nivå og nasjonalt nivå) fra 2024 til 2031.

Behovet for rask gjennomføring av CRMA nevnes også i Kommisjonens [Clean Industrial Deal](#) (se punkt 5.1), hvor det gjentas at Kommisjonen skal fatte sin avgjørelse om den første runden av strategiske prosjekter i løpet av mars 2025. Kommisjonen varsler også at den «*will set up a dedicated EU Critical Raw Material Centre to jointly purchase raw materials on behalf of interested companies and in cooperation with the Member States. Other tasks could relate to coordinating strategic stockpiles, supply chain monitoring, designing financial products to invest in upstream supply in the EU and third countries*». Dette skal lanseres i fjerde kvartal 2026. Blant andre viktige tiltak som nevnes, er økt gjenvinningsgrad og styrking av internasjonale partnerskap.

CRMA inngår i EU i et bredere arbeid med å sikre tilstrekkelig tilgang til kritiske råvarer. Blant annet lanserte Kommisjonen og Den europeiske utviklingsbanken (European Bank for Reconstruction and Development – EBRD) i fjor sommer en [ny ordning under InvestEU for å sikre egenkapitalinvesteringer i leting etter kritiske og strategiske råvarer](#), for å redusere risiko for forstyrrelser i forsyningskjeden. EU har også inngått en rekke [strategiske partnerskap for kritiske råvarer med tredjeland](#) (blant annet med [Norge, i mars 2024](#)). EU deltar også i [Minerals Security Partnership](#), et forum av 15 land (blant annet Norge) etablert i lys av den store risikoen som preger mineralutvinningsprosjekter, og som «*aims to address this problem by accelerating the development of diverse critical minerals supply chains in cooperation with industry and other governments to support strategic projects and encourage investment throughout the value chain by reputable mining companies*». [Draghi-rapporten](#) vier også et eget kapittel til kritiske råvarer, og foreslår 11 «*Priority Actions beyond the CRMA*». Flere av disse er knyttet til behovet for å øke gjenvinningsgraden av kritiske råvarer. Se nærmere gjennomgang i EPRS' briefing [Implementing the EU's Critical Raw Materials Act](#).

Status i Norge

CRMA har vært på dagsorden i europautvalget flere ganger tidligere, senest [18. september 2024](#). I møtet uttalte utenriksminister Espen Barth Eide følgende om arbeidet med CRMA og forordningen om nullutslippsteknologier (Net Zero Industry Act – NZIA – se egen omtale): «*En del av arbeidet går ut på å vurdere hvilke tilpasninger vi anser som nødvendige for eventuelt å kunne ta rettsaktene inn i EØS-avtalen. Vi gjør en grundig vurdering av spørsmål knyttet til lokalt selvstyre, myndighetsoverføring, konsesjonsprosesser, naturressurser og aktivitet på kontinentalsokkelen, for å nevne noe. Vi har kommet lengst med forordningen om kritiske råvarer, altså CRMA. Det skyldes at lovteksten ble publisert to måneder før NZIA og inneholder mindre krevende problemstillinger enn Net Zero Industry Act*». Som svar på spørsmål om fremdriften for CRMA, blant annet med tanke på funn av sjeldne jordartsmineraler på Fensfeltet i Telemark, fra Ine Eriksen Søreide og Bård Ludvig Thorheim (H), sa utenriksministeren at han kunne «*i hvert fall forvise utvalget om at vi ikke vil ha noen unødvendige forsinkelser*». Utenriksministeren fikk også spørsmål fra Sivert Bjørnstad (FrP) om muligheten for å overholde CRMAs fristbestemmelser i Norge, særlig sett opp mot plikten til å ivareta urfolksrettigheter og menneskerettighe-

ter. Utenriksministeren viste til at dette ikke er enkle problemstillinger, og til den kommende naturmeldingen. I [Meld. St. 35 \(2023–2024\)](#) er mulige konflikter mellom mineralutvinning og naturvern drøftet i [punkt 5.5.4](#), uten at CRMA er konkret nevnt.

Norge har også en [nasjonal mineralstrategi, lagt frem av regjeringen i 21. juni 2023](#), som skal bidra til mer sirkulære forretningsmodeller, raskere realisering av nye mineralprosjekter, tydeligere vektlegging av klima og miljø og sterkere internasjonale partnerskap. 14. januar i år stilte Sivert Bjørnstad (FrP) næringsministeren spørsmål om fremdrift i etableringen av et «hurtigspor» for mineralprosjekter som varslet i strategien, se [spørsmålet og statsrådets svar av 21. januar, med en omfattende redegjørelse for iverksatte og planlagte tiltak](#).

Selskapet Rare Earths Norway, som planlegger å kommersialisere forekomsten av sjeldne jordartsmineraler på Fensfeltet i Telemark, [søkte Kommisjonen om å bli strategisk prosjekt i august 2024](#). 15. januar i år [nominerte regjeringen også Fensfeltet som strategisk prosjekt under Minerals Security Partnership](#) (MSP). Næringsminister Cecilie Myrseth (A) uttalte følgende om nominasjonen: «– En godkjenning fra MSP kan åpne dører for REN til å tiltrekke seg investeringer og samarbeidspartnere på tvers av landegrensene. Dette er avgjørende for å realisere prosjektet og styrke Norges posisjon som en troverdig leverandør av kritiske mineraler». I en uttalelse til Aftenposten sa Bård Ludvig Thorheim (H) at nominasjonen var «bra og virkelig på tide», men etterlyste samtidig nasjonal implementering av CRMA: «– Den burde vært implementert for lengst og blir viktig. Og mens regjeringen har vurdert MSP, har USA inngått nytt mineralsamarbeid med Canada, Storbritannia og Australia . Dette er ikke Norge en del av, [...]»

31. januar i år stilte representanten Wilfred Nordlund (Sp) spørsmål til næringsministeren om hva som var «statsrådets tanker om at Net-Zero Industry Act, Critical Raw Material Act og Fornybardirektivet av 2018 har det til felles at konsesjonsbehandling kan bli gjenstand for tolkning av EFTA-domstolen og at Norge må følge rettspraksis fra EU-domstolen?». I sitt svar viste næringsministeren til at regjeringen over tid har arbeidet med innlemmelsen av de tre rettsaktene, og understreket «at en eventuell innlemmelse av disse rettsaktene ikke vil påvirke norske myndigheters mulighet til å tildele eller avslå konsesjoner. Det EFTA-domstolen eventuelt skal fortolke vil være innholdet i de prosessuelle kravene til tillatelsesprosessene. Disse kravene vil måtte tolkes i samsvar med EØS-komiteéns vedtak, og vilkårene som vil ligge til grunn for dette». Hun viste også til at dette ikke er noe nytt da, «EFTA-domstolen [har] helt siden EØS-avtalen trådte i kraft, kunnet gi rådgivende uttalelser om fortolkningen av EØS-avtalen på anmodning fra nasjonale domstoler».

Det vises ellers til status for det nasjonale arbeidet med CRMA og kritiske råvarer i bakgrunnsinformasjonen til møtet 18. september 2024.

Oppdatering om CBAM

[Regjeringen varslet 7. oktober i fjor at den vil innføre CBAM-forordningen i Norge](#). I pressemeldingen skrev regjeringen bl.a. at «En innføring av CBAM i Norge krever nødvendig tilrettelegging i 2025. Regjeringen går inn for å innlemme CBAM-forordningen i Norge, men det er foreløpig for tidlig å si når en slik ordning kan iverksettes i Norge.» Regjeringens annonsering kom bl.a. etter at [LO, NHO, Fellesforbundet, Styrke, Norsk Industri og Fornybar Norge i en felles posisjon i september 2024](#) ba regjeringen så raskt som mulig bekrefte at CBAM vil innføres i Norge.

[EU vedtok forordningen om en karbongrensejusteringsmekanisme \(Carbon Border Adjustment Mechanism \(CBAM\)\) i mai 2023. Formålet med mekanismen er å hindre karbonlekkasje \(dvs. at vareproduksjon flyttes til land med lavere klimaambisjoner og lavere prising av utslipp enn det EU har\)](#) og stimulere andre land til å redusere sine karbonutslipp og er en avgift på import av jern, stål, aluminium, kunstgjødsel, sement, elektrisitet og hydrogen.

I sin [redegjørelse til Stortinget 7. november 2024 sa utenriksminister Espen Barth Eide](#) at forordningen vil innføres «*som et frivillig samarbeid. Samtidig er det enkelte forbedringspunkter som næringslivet i Norge og EU har påpekt. Norge vil jobbe for at EU forbedrer CBAM i tråd med norske og europeiske interesser. Det budskapet tar vi med oss i den videre dialogen med våre partnere i EØS-samarbeidet.*»

Samtidig som det fra norsk side vurderes hvordan det skal tilrettelegges for gjennomføringen av forordningen fra 2023, foreslo [Kommisjonen 26. februar i år en forordning som skal forenkle og styrke CBAM](#), jf. også omtale under Clean Industrial Deal. [Politico skrev samme dag](#) at forslaget vil medføre at 90 prosent av importørene av varer som er omfattet av CBAM, vil unntas fra regelverket. Bakgrunnen for dette er at disse står for bare en prosent av de importerte utslippene. Kommisjonen har ikke foreslått å utsette implementeringen av regelverket. I [Clean Industrial Deal](#) varsler Kommisjonen samtidig en gjennomgang av CBAM andre halvår 2025. Gjennomgangen vil vurdere virkeområdet og om ordningen skal utvides til nedstrømsprodukter. Den skal også vurdere indirekte utslipp og tiltak for å hindre omgåelse og hvordan karbonlekkasje av varer som eksporteres til tredjeland, kan hindres. Basert på gjennomgangen varsler Kommisjonen et lovforslag i første kvartal 2026.

Status for arbeidet med EØS-finansieringsordningene

«*EØS-midlene er et unikt virkemiddel som gjennom 20 år har bidratt til å styrke våre bånd til mange viktige EU-land.*» [Det sa utenriksminister Espen Barth Eide i sin redegjørelse om EU og EØS i Stortinget 7. november i fjor](#). Han sa videre at forhandlingene «*var krevende og tok lang tid, men resultatet gir et godt grunnlag for å videreutvikle og skape nye samarbeidsmuligheter for norske institusjoner, private aktører og næringsliv.*»

[Partene ble enige om nye avtaler for EØS-midler og markedsadgang for fisk og sjømat 1. desember 2023](#), men [de ble først formelt undertegnet 12. september i fjor](#). Samlet bidrag for perioden er vel 3,2 milliarder euro. [Stortinget ga sitt samtykke 24. oktober](#).

I EU skal Europaparlamentet gi samtykke til avtalene. Der er det komiteen for internasjonal handel (INTA) som har hovedansvar, mens fiskerikomiteen (PECH) hadde lagt opp til å gi en uttalelse til INTA. [Utkastet til uttalelse fra PECH var svært kritisk](#). Det skyldes at mange i denne komiteen mener at det samlede forholdet mellom Norge og EU på fiskeriområdet er ubalansert i Norges favør når også fangstkvoter tas med i regnestykket. I avstemmingen om denne uttalelsen ble det stemmelikhet mellom et forslag om å avise avtalene og gi samtykke. I praksis gir derfor ikke PECH noen uttalelse. I INTA er det lagt fram [utkast til en tilråding om å godkjenne avtalene](#). Saksordføreren, Željana Zovko (EPP, Kroatia), skriver i sin forklaring at hun har «*concerns regarding the limits and imbalances of the fisheries-related Protocol between the EEC and Norway, but nonetheless gives the consent of the conclusion of the four arrangements as one package.*» Tilrådingen vil trolig voteres på INTAs neste komitémøte 19. mars. Deretter vil saken gå til plenumsbehandling.

Selv om avtalene ikke er formelt godkjent i EU ennå, er prosessen med å forhandle bilaterale avtaler med mottakerlandene om innretningen på samarbeidet i gang. Polen er det største mottakerlandet og her skal forhandlingene ha kommet langt.

I forrige periode ble det ikke oppnådd enighet med Ungarn om en slik avtale på grunn av uenighet om forvaltningen av midlene til sivilsamfunnet. I den nye programperioden skal forvaltningen av disse midlene for alle mottakerlandene skje sentralt fra kontoret for EØS-midlene i Brussel. Det gjenstår å se om dette vil gjøre det lettere å nå sivilsamfunnsorganisasjoner i Ungarn. Ungarn har nemlig vedtatt en lov om beskyttelse av nasjonal suverenitet. Loven oppretter et eget kontor for forsvar av suverenitet. Det skal undersøke aktiviteter som kan være utført for en annen stat eller en utenlandsk organisasjon eller person og som kan krenke eller sette Ungarns suverenitet i fare. Dette gjelder også organisasjoner som får utenlandsk finansiering og som kan

påvirke valgresultat eller velgerne. Kommisjonen mener loven åpner for vilkårlighet og at den er i strid både en rekke grunnleggende rettigheter nedfelt i EUs traktater, men også i strid med spesifikke EU-lovgiving og de fire friheter i det indre marked. [Kommisjonen varslet derfor 3. oktober 2024 at den har tatt saken til EU-domstolen](#). Norge skal ha søkt om å få intervensere i saken.

Annen relevant sak:

Regjeringen har ikke varslet at statsrådene vil kommentere det nye forenklingsregelverket fra EU (omnibus mm.) spesielt, men siden dette ble lagt frem sammen med Clean Industrial Deal 26. februar, anser vi det som relevant for Stortingets europautvalg, og tar med en kort oppsummering til orientering her:

Kommisjonens forenklingsforslag – ny «Omnibus-forordning» og endringer i screeningkriterier under taksonomien

Samtidig som forslagene til Affordable Energy Action plan og Clean Industrial Deal, la Kommisjonen 26. februar frem en omfattende pakke for [forenkling av europeisk regelverk om bærekraftsrapportering](#). Pakken gjelder forenkling av følgende rettsakter:

- [EUs direktiv om bærekraftsrapportering \(Corporate Sustainability Reporting Directive, «CSRD»\)](#) (samt andre regnskapsregler som berøres av denne rettsakten): CSRD gjelder periodisk rapportering fra foretak om miljømessige, sosiale og styringsmessige forhold, inkludert forhold som gjelder arbeidstakere, respekt for menneskerettigheter og bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser. Det skal bidra til å legge til rette for omstilling til en mer bærekraftig økonomi ved å sikre at investorer og andre brukere får relevant og pålitelig informasjon om virksomhetenes klima- og miljøpåvirkning, og deres eksponering mot klimarisiko og annen bærekraftsrelatert risiko. Regnskapsloven ble [endret i 2024 med sikte på gjennomføring av direktivet](#), men [rettsakten er ennå ikke innlemmet i EØS-avtalen](#).
- [Aktsomhetsdirektivet om bedrifters aktsomhet overfor bærekraft og menneskerettigheter \(Corporate Sustainability Due Diligence Directive, «CSDDD»\)](#): Direktivet pålegger selskapene å foreta aktsomhetsvurderinger knyttet til menneskerettigheter (herunder arbeidstakerrettigheter) og miljø. Det skal sørge for at selskapene integrerer aktsomhetsvurderinger i selskapets retningslinjer og iverksetter passende tiltak for å identifisere faktiske og potensielle negative menneskerettighets- og miljøpåvirkninger som oppstår fra deres egen virksomhet eller datterselskapenes virksomhet. Det inneholder også regler om klagerett for personer og organisasjoner, og fastsetter at virksomhetene skal ha en klimaomstillingsplan. Direktivet er foreløpig [ikke innlemmet i EØS-avtalen](#), men [åpenhetsloven fra 2022](#) overlapper delvis med direktivet.
- To delegerte kommisjonsforordninger under den såkalte «taksonomiforordningen». [Taksonomiforordningen](#) er et rammeverk som inneholder kriterier for foretak og investorer for klassifisering av økonomisk aktivitet som miljømessig bærekraftig. Forordningen skal gjøre det lettere for investorer å sammenligne investeringsmuligheter og gi selskaper incentiver til å gjøre sine forretningsmodeller mer bærekraftige. Kommisjonen har tidligere fastsatt tekniske screening-kriterier samt spesifikke kriterier for å slå fast om den økonomiske aktiviteten ikke gjør betydelig skade på noen av de andre miljømålene i delegerte forordninger (jf. [forordning \(EU\) 2021/2139](#), [forordning \(EU\) 2021/2178](#) og [\(EU\) 2023/2486](#)). Kommisjonens siste initiativ omfatter et eget forslag til en forenklet forordning som justerer disse delegerte rettsaktene.

Kommisjonens forenklingspakke omfatter totalt sett et [forslag om endringer i revisjonsdirektivet, regnskapsdirektivet, CSRD og CSDDD](#), et [forslag om utsettelse av visse rapporteringskrav under CSRD og utsatt gjennomføringstidspunkt for CSDDD \(Europalov\)](#), samt et forslag til en

[delegert kommisjonsforordning som endrer de tidligere forordningene om screeningkriterier under taksonomiforordningen \(Europalov\).](#)

Forslagene må ses på bakgrunn av [Draghi-rapporten](#), som kom i oktober 2024, og pekte på høy reguleringsbyrde i Europa som ett av flere hindre for Europas konkurransekraft. Rapporten anbefalte å forenkle eksisterende regelverk og å benytte et bedre «filter» før nye regler vedtas. Blant regler som påla næringslivet, særlig SMBer, en uforholdsmessig byrde, nevnte rapporten nettopp reglene om bærekraftsrapportering (s. 318 – 319):

«The EU's sustainability reporting and due diligence framework is a major source of regulatory burden, magnified by a lack of guidance to facilitate the application of complex rules and to clarify the interaction between various pieces of legislation. The goal of this framework is to strengthen rules concerning the social and environmental information that companies have to report. This entails a major compliance cost for companies in the EU, ranging from EUR 150,000 for non-listed undertakings to EUR 1 million for listed ones. Moreover, risks of over-compliance (e.g. over-reporting) exist across the value chain. Reasons for this currently include unclear definition and requirements, for instance concerning the application of the 'do no significant harm' principle within the EU taxonomy and its alignment with the related assessment for the EU budget; burdensome and potentially overlapping methodologies for emissions accounting between the eco-design for sustainable products regulation, the ETS and the product environmental footprint; and unharmonised timelines for different but related reporting requirements. Further changes in this framework, including sector-specific reporting standards required by the CSRD, may raise compliance costs».

Kommisjonspresiden Ursula von der Leyen [annonserte allerede i november i fjor at hun ønsket å forenkle de tre forordningene for å redusere reguleringsbyrden for Europas næringsliv](#), og intensjonen ble bekreftet i [EUs konkurransekompass fra 29. januar](#).

Ifølge Kommisjonens pressemelding vil de fremsatte forenklingforslagene:

- Innebære at 80% av selskapene unnslipper rapporteringsforpliktelsene i CSRD, *«focusing the sustainability reporting obligations on the largest companies which are more likely to have the biggest impacts on people and the environment»*, og bidra til at forpliktelsene for store foretak ikke forplanter seg gjennom verdikjedene og dermed likevel rammer mindre selskap.
- Utsette rapporteringskrav under CSRD med to år (til 2028)
- Bedre harmonisering mellom rapportering under taksonomiforordningen og CSDDD. Enklere rapporteringsmaler under taksonomiforordningen.
- Forenkle CSDDD, blant annet ved å begrense aktsomhetsvurderinger til direkte forretningsforbindelser og lavere krav til hyppighet, samt ved å hindre at SMBer indirekte rammes av rapporteringskrav pålagt selskaper som omfattes av CSDDD.

Kommisjonen anslår også at forslagene, dersom de vedtas, *«are conservatively estimated to bring total savings in annual administrative costs of around €6.3 billion and to mobilise additional public and private investment capacity of €50 billion to support policy priorities»*.

Allerede før forslaget var fremsatt, var det omstridt: [Mens betydningsfulle næringsinteresser samt deler av det politiske miljøet i EU \(blant annet von der Leyens egen politiske familie, EPP\) har ivret for å redusere regulatoriske krav til næringslivet](#), har blant annet miljøbevegelsen vært svært bekymret, [slik blant annet EU/EØS-nytt omtalte i januar i år](#). Forenklingssinitiativet har heller ikke unison støtte fra næringsaktører: Flere store europeiske selskaper, som Nestlé, IKEA og Unilever, understreket i [en felles uttalelse](#) i januar i år at *«...companies have already invested significant resources in preparing for and meeting the new requirements. Predictability is critical to the ability of all actors, including businesses, to make informed decisions»*. De oppfordret Kommisjonen til å *«publicly clarify that this “omnibus approach”, if embarked upon, will not allow already agreed and adopted legal texts to be reopened for renegotiation»*. Andre, som

[kommentator Martin Sanbu i Financial Times](#), har også pekt på at synspunktet om overregulering i EU bør nyanseres, blant annet fordi regulering på EU-nivå ofte kan bidra til å lette foretakenes samlede regulatoriske byrde, ved å erstatte 27 ulike, og potensielt motstridende, nasjonale reguleringsregimer.

Reaksjoner i Norge

I Norge har regjeringen lagt ut [en kort nyhetsartikkel om forslagene, med lenke til Kommissjonens høring](#).

NHO har også [omtalt forslaget](#), og uttrykker blant annet at de «*støtter Kommissjonens linje i at terskelen for enkelte krav heves og at man kjøper seg litt bedre tid i innfasingen av de nye kravene. De største bedriftene er best rustet kapasitetsmessig til å håndtere rapporteringskravene*».

Andre miljøer er mindre positive. For eksempel [kaller Initiativ for etisk handel forslaget «et stort tilbakeslag for et bærekraftig og rettighetsbasert Europa](#)». I en [kronikk i Dagens Næringsliv 27. februar](#) skriver advokatene Elise Johansen og Tonje Hagen Geiran i Wikborg Rein at det er lett å forstå ønsket om forenkling, og at bærekraftsrapportering ikke er EUs viktigste verktøy i klimaatstillingen. De peker samtidig på at forslagene innebærer stor usikkerhet, da «*[S]elskapene som skal rapportere for inneværende år har allerede brukt store ressurser på å komme i gang med rapporteringen, og vil oppleve at EU vinger og er uforutsigbare*», og at dersom forenklingen går for langt, risikerer man «*å miste dytten næringslivet får gjennom rapporteringsforpliktelsene til å ta tydeligere eierskap til egne finansielle ESG-risikoer og -muligheter*».

Rettsakter:

Neste møte i EØS-komiteen finner sted 14. mars 2025. Liste med omtale av rettsakter som EØS-komiteen vil kunne fatte beslutninger om på det møtet ble oversendt Europautvalget 27. februar. Listen består av 79 rettsakter. Fire av rettsaktene tilhører gruppe 1, som krever at det tas forbehold om Stortingets samtykke etter EØS-avtalens artikkel 103. Samtlige av disse krever lovendring ved gjennomføring i Norge. Vi gir en oppsummerende omtale av disse sakene nedenfor. Vi omtaler også enkelte rettsakter i gruppe 2 særskilt. For utfyllende informasjon vises det til listen fra Utenriksdepartementet.

Gruppe 1: Rettsaktene, som krever Stortingets samtykke

Justis- og beredskapsdepartementet

Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2021/2118 av 24. november 2021 om endring av direktiv 2009/103/EF om ansvarsforsikring for motorvogn og kontroll med at forsikringsplikten overholdes

Sammendrag av innhold: [Direktiv \(EU\) 2021/2118](#) er et endringsdirektiv til [motorvognforsikringsdirektivet 2009/103/EF](#). Endringsdirektivet har blant annet som formål å gi skadelidte i trafikkulykker et bedre vern ved insolvens i den skadevoldende motorvognens forsikrings-selskap. [Departementets EØS-notat](#) redegjør nærmere for direktivets endringsbestemmelser.

Rettslige konsekvenser: Gjennomføring av direktivet i norsk rett vil kreve lovendring, og derfor vil Stortingets samtykke til innlemmelse av direktivet i EØS-avtalen være nødvendig.

Motorvognforsikringsdirektivet 2009/103/EF er i norsk rett gjennomført i bilansvarslova (*lov 3. februar 1961 om ansvar for skade som motorvogner*) og i forskrifter til loven. Gjennomføring av endringsdirektivet vil kreve enkelte endringer i det norske regelverket. Et forslag om endringer i bilansvarslova til gjennomføring av endringsdirektivet har vært på høring. I [høringsnotatet](#) ble det lagt til grunn at endringsdirektivet på de fleste punkter ikke krever endringer i bilansvars-

lova. Det ble imidlertid foreslått en ny bestemmelse i bilansvarslova § 10 a som gjennomfører hovedprinsippene i direktivets regler om erstatningsordning ved insolvens i forsikringsselskap (*endringsdirektivet artikkel 10a og 25a*). Etter forslaget vil skadelidte bosatt i Norge kunne kreve erstatning fra Trafikkforsikringsforeningen i tilfeller der den skadevoldende motorvognens forsikringsselskap er under insolvensbehandling eller avvikling. Den andre lovendringen som ble foreslått i høringsnotatet, gjelder bare utvidelse av en forskriftshjemmel i bilansvarslova § 17. Gjennomføring av direktivet i norsk rett vil også kreve noen forskriftsendringer, bl.a. nærmere regler om erstatningsordningen ved insolvens i forsikringsselskap. Forskriftene til bilansvarslova hører under Samferdselsdepartementet.

Justis- og beredskapsdepartementet tar sikte på å legge frem en Prop. LS om endringer i bilansvarslova til gjennomføring av endringsdirektivet etter at EØS-komiteen har truffet beslutning om innlemmelse av direktivet.

Økonomiske og administrative konsekvenser: Endringsdirektivets regler om erstatningsordning ved insolvens i den skadevoldende motorvognens forsikringsselskap vil gi skadelidte i trafikkuulykker et sterkere vern ved insolvens i forsikringsselskap som er hjemmehørende innenfor EØS-området. Garantiordningen for skadeforsikring i finansforetaksloven kapittel 20A omfatter i dag også trafikkforsikring, men gjennomføring av endringsdirektivet vil gi skadelidte et mer heldekkende vern ved insolvens på dette området.

Direktivets regler om erstatningsorgan i insolvenstilfeller vil kunne medføre utgifter for det norske erstatningsorganet og forsikringsselskapene som skal finansiere den nye insolvensordningen. Hvor store utgifter det vil dreie seg om, er imidlertid usikkert, da det vil bero på om og i hvilket omfang forsikringsselskaper som tilbyr trafikkforsikring, faktisk kommer til å gå konkurs. Det antas også at slike utgifter i mange tilfeller kan kreves refundert fra tilsvarende organer i andre land, som er aktuelt der den skadelidte er bosatt i Norge, men motorvognen er forsikret i et selskap hjemmehørende i et annet EØS-land. Etablering av en egen ordning på trafikkforsikringsområdet vil kunne innebære besparelser for den eksisterende garantiordningen (*men som nevnt medføre utgifter for den nye ordningen*).

Finansdepartementet

Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2019/2034 av 27. november 2019 om tilsyn med verdipapirforetak

Sammendrag av innhold: Verdipapirforetak er i dag underlagt kapitalkravsforordningen (CRR) og kapitalkravsdirektivet (CRD IV), om tilsynsmessige rammer for kredittinstitusjoner og verdipapirforetak i forhold til blant annet kapital- og likviditetskrav, krav til ledelse og styring av foretaket (governance) og godtgjørelse. For å styrke kapitalmarkedsunionen (CMU), har EU vedtatt en ny forordning og et nytt direktiv som inneholder særlige regler for verdipapirforetakene - [forordning \(EU\) 2019/2033](#) (se egen omtale nedenfor) og direktiv (EU) 2019/2034 (*denne rettsakten*) om krav til og tilsyn med verdipapirforetak (*Investment Firm Regulation/Directive - IFR/IFD*). Reglene er i større grad enn CRR/CRD IV tilpasset foretakenes ulike forretningsmodeller og dertil hørende risikoer. IFR/IFD deler verdipapirforetakene inn i tre grupper:

- Gruppe 1: Store og systemviktige verdipapirforetak
- Gruppe 2: Større, men ikke-systemviktige verdipapirforetak
- Gruppe 3: Små og enkle verdipapirforetak

Gruppe 1-foretakene skal fortsatt være omfattet av CRR/CRD IV. Gruppe 1-foretak er foretak som utfører visse banklignende aktiviteter (*slik som handel for egen regning og fulltegningsgaranti*), og som har aktiva for over 30 milliarder EUR. Det er per i dag ingen norske verdipapirforetak som vil bli klassifisert som gruppe 1-foretak. Det nye substansielle i IFR/IFD hva gjelder norske forhold, handler dermed om gruppe 2- og gruppe 3-foretakene. De viktigste elementene er:

1) Mer egnede, proporsjonale og risikofølsomme krav til kapital og likviditet, samt til ledelse og styring (governance) og godtgjørelse, hvor særlig gruppe 3-foretakene underlegges enklere krav.

2) Endring av bestemmelsene i MiFIR om likeverdighetsbeslutninger av tredjestaters tilsynsmessige rammer og rammer for god forretningsskikk, slik at likeverdighetsbeslutningen ikke kun omfatter rammene fastsatt i MiFIR/MiFID II og CRD IV, men også rammene fastsatt i IFR/IFD og i CRR.

3) Strømlinjede beføyelser for nasjonale tilsynsmyndigheter, for å sikre korrekt tilsyn med forretningsmodeller og -praksis samt tilknyttede risikoer, for å oppnå harmonisert tilsyn innenfor EØS og for å unngå at verdipapirforetak velger å etablere seg i en gitt EØS-stat for å oppnå lovgivningsmessige fordeler.

Departementet redegjør nærmere for direktivets virkeområde i sitt EØS-notat, herunder tilsynsmyndighetens funksjoner, forpliktelser og beføyelser: Det skal utpekes en eller flere tilsynsmyndigheter til å utføre de funksjoner og oppfylle de forpliktelser som er nedfelt i direktivet. Den eller de utpekte tilsynsmyndighetene skal som i CRD IV ha nødvendige beføyelser, ekspertise, ressurser og uavhengighet til å føre tilsyn, gjennomføre undersøkelser og iverksette sanksjoner. På samme måte som etter CRD IV, er verdipapirforetakene forpliktet til å gi tilsynsmyndighetene de opplysninger som er nødvendige for at tilsynsmyndighetene kan vurdere hvordan verdipapirforetakene oppfyller regelverket. Sanksjonsmulighetene skal være effektive, proporsjonale og preventive. Nasjonale myndigheter kan velge å ikke innføre administrative sanksjoner dersom overtredelsene er underlagt strafferettslige sanksjoner. På samme måte som etter CRD IV, skal tilsynsmyndighetene offentliggjøre pålagte sanksjoner på sine hjemmesider, samt rapportere sanksjonene til EBA. Videre inneholder direktivet regler om samarbeid mellom tilsynsmyndigheter ved grensekryssende virksomhet, herunder om tvisteløsning ved EBA i tilfeller av uenighet mellom tilsynsmyndigheter. Direktivet inneholder også regler om utveksling av informasjon med tredjestatsmyndigheter og regler om taushetsplikt. Verdipapirforetakets revisor pålegges meldeplikt overfor tilsynsmyndighetene.

Under punktet vurdering fremgår det at «Direktivet gir bindende tvisteløsningsmyndighet til EBA overfor nasjonal tilsynsmyndighet som utgjør en horisontal utfordring. Det er til vurdering hvorvidt det er behov for å tilpasse dette hva gjelder EFTA-landene når rettsakten innlemmes i EØS-avtalen.» Ifølge Utenriksdepartementet står det i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse av direktivet at «Henvisninger til EBAs myndighet i henhold til artikkel 19 i europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1093/2010 i direktivet skal når det gjelder EFTA-statene forstås som henvisninger til EFTAs overvåkingsorgans myndighet i de tilfeller som er fastsatt i og i samsvar med nr. 31g i dette vedlegg.» I tillegg presiseres det at «EFTA-statene skal sikre at vedkommende myndigheter samarbeider i tillit og full gjensidig respekt, særlig når de sikrer at hensiktsmessige, pålitelige og uttømmende opplysninger utveksles mellom dem og partene i Det europeiske finanstilsynssystem og EFTAs overvåkingsorgan.»

Rettslige konsekvenser: Ettersom gjennomføring av rettsakten i norsk rett krever lovendring foreslås rettsakten innlemmet i EØS-avtalen med forbehold om Stortingets samtykke. Når direktivet er tatt inn i EØS-avtalen, vil reglene gjennomføres i norsk rett ved nasjonale bestemmelser i lov.

Økonomiske og administrative konsekvenser: Direktivet antas å minske de administrative byrder for de fleste verdipapirforetak i Norge. Direktivet antas videre å bidra til å bedre investorenes tilgang til nye investeringsmuligheter og måter å risikostyre på, uten å bringe den finansielle stabilitet i fare. Til slutt antas direktivet å gi bedre forretningsvilkår for innovative verdipapirforetak som søker vekst gjennom digitalisering.

Finansdepartementet

Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/2033 av 27. november 2019 om tilsynskrav for verdipapirforetak og om endring av forordning (EU) nr. 1093/2010, (EU) nr. 575/2013, (EU) nr. 600/2014 og (EU) nr. 806/2014

Særlig om forordningen: Forordningen inneholder blant annet kravene til gruppe 2- og gruppe 3-foretakenes kapital og likviditet, konsentrasjonsrisiko, rapportering til tilsynsmyndighetene og opplysningsplikter.

Kapitalelementer og kapitalkrav: De ulike kapitalelementene som kan brukes til å dekke kapitalkravene fastsettes som i CRR, med enkelte endringer. For gruppe 3-foretak gjelder et kapitalkrav som består av det største av det krav verdipapirforetaket må oppfylle for å få tillatelse ("startkapitalkravet") og et krav basert på foretakets faste kostnader ("kostnadskravet"). Startkapitalkravet fastsettes i IFD, og avhenger av hvilke investeringstjenester foretaket har tillatelse til å yte, samt hvorvidt foretaket håndterer klientmidler. Kostnadskravet fastsettes til en fjerdedel av det foregående års faste kostnader etter en beregningsmetode fastsatt i en teknisk standard som skal utarbeides av den europeiske banktilsynsmyndigheten (EBA) i konsultasjon med den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndigheten (ESMA).

Gruppe 2-foretak skal oppfylle det høyeste av startkapitalkravet, kostnadskravet og et nytt kapitalkrav beregnet på bakgrunn av foretakets forretningsmodell og tilknyttede risikoer. Det nye kapitalkravet benevnes som K-faktorkravet, og omfatter tre risikokategorier: "Risiko overfor kunder" (RtC – Risk to Client), "risiko overfor markedet" (RtM – Risk to Market) og "risiko overfor foretaket selv" (RtF – Risk to Firm). K-faktorkravet utgjør summen av kapitalkravet til RtC, RtM og RtF. Hver av disse risikokategoriene har igjen sine underkategorier kalt K-faktorer, som skal beregnes etter nærmere angitte metoder.

Offentliggjøringskrav: Alle verdipapirforetak skal offentliggjøre informasjon om risikostyring, kapitalgrunnlag og kapitalkrav. Gruppe 2-foretak skal også offentliggjøre informasjon om styring (governance), godtgjørelsesordning, investeringsstrategi og ESG-risikoer.

Rapporterings- og opplysningskrav: Alle verdipapirforetak skal rapportere til tilsynsmyndighetene om kapitalgrunnlag, kapitalkrav, utregning av kapitalkrav, kriteriene som er brukt for å plassere foretaket i henholdsvis gruppe 2 eller 3, konsentrasjonsrisiko samt likviditetskrav. Gruppe 2-foretak skal rapportere kvartalsvis, mens gruppe 3-foretak skal rapportere årlig.

Rettslige konsekvenser: Når forordningen er tatt inn i EØS-avtalen, vil den gjennomføres i norsk rett ved inkorporasjon i lov.

Økonomiske og administrative konsekvenser: Forordningen antas å minske de administrative byrder for de fleste verdipapirforetak i Norge. Forordningen antas videre å bidra til å bedre investorenes tilgang til nye investeringsmuligheter og måter å risikostyre på, uten å bringe den finansielle stabilitet i fare. Til slutt antas forordningen å gi bedre forretningsvilkår for innovative verdipapirforetak som søker vekst gjennom digitalisering.

Nærings- og fiskeridepartementet

Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2019/2121 av 27. november 2019 om endring av direktiv (EU) 2017/1132 med hensyn til omdanninger, fusjoner og fisjoner over landegrensene

Sammendrag av innhold: Direktivet gjør endringer i det generelle selskapsrettsdirektivet (direktiv (EU) 2017/1132), som er del av EØS-avtalen. Direktivet stiller opp vilkår for når omdanning, fusjon og fisjon over landegrensene skal kunne gjennomføres med selskapsrettslig kontinuitet. Det vil si at eiendeler, rettigheter og forpliktelser videreføres i selskapet. Formålet er å gjøre det enklere for selskaper i EØS å organisere sin virksomhet på en hensiktsmessig måte. Det innføres

samtidig regler om vern av arbeidstakere, kreditorer og mindretallsaksjeeiere. Arbeidstakere skal informeres og konsulteres. Det innføres regler om ansattes rett til representasjon i selskapers ledelse eller styre ved omdanning og fisjon over landegrensene. Nasjonale myndigheter skal kunne stanse selskapsendringer som strider med arbeidstakeres, kreditorers eller minoritetsaksjeeieres avtalefestede rettigheter.

Rettslige konsekvenser: Gjennomføring av direktivet vil kreve endringer i aksjeloven og allmennaksjeloven. Direktivet henviser til regelverk som har betydning for de opparbeidede rettigheter som gjelder partene i arbeidslivet. Det gjelder blant annet regler i arbeidsmiljølovens kapittel 8 om informasjon og drøfting. I de tilfeller hvor det er virksomhetsoverdragelse gjelder arbeidsmiljølovens kapittel 16 om arbeidstakernes rettigheter ved virksomhetsoverdragelse. Selv om direktivet skal bidra til harmonisering av prosessen, er det ikke til hinder for at norske selskaper illegges ytterligere krav til hvordan de skal håndtere sine ansatte. Når det gjelder reglene om ansattes rett til representasjon i styrende organer, vil disse ikke lenger gjelde dersom virksomhetens forretningskontor flyttes ut av Norge. Direktivet har imidlertid regler om de ansattes medbestemmelse som skal sikre at representasjonen som de norske arbeidstakerne hadde før utflyttingen, (i en viss utstrekning) videreføres i det nye/omdannede selskapet.

Økonomiske og administrative konsekvenser: Norge har allerede regler om grenseoverskridende fusjon og fisjon. Det har siden 2015 vært et begrenset antall fusjoner og fisjoner over landegrensene, og det er omtrent like mange virksomheter som flytter ut av Norge som flytter til Norge. Harmoniserte regler kan medføre lavere kostnader og økt forutsigbarhet, og slik tilrettelegge for økt mobilitet. Det er ikke grunnlag for å vurdere om direktivet vil medvirke til netto utflytting eller tilflytting. Dette vil i hovedsak bero på norske rammebetingelser for å drive næringsvirksomhet. Direktivet påvirker ikke selskapers skatteplikt til Norge.

Brønnøysundregistrene utsteder i dag attest ved fusjon over landegrensene. Direktivet stiller noe strengere krav til kontroll før attest ved omdanning, fusjon eller fisjon kan utstedes. Kostnadene knyttet til dette vil avhenge av modellen som velges ved gjennomføring i norsk rett. Antall transaksjoner per år anslås å bli begrenset, og systemtekniske tilpasninger bør tilpasses omfanget.

Gruppe 2: Rettsakter som krever forskriftsendring som ikke griper vesentlig inn i norsk handlefrihet, samt rettsakter som ikke har konsekvenser for norsk lovgivning

En rekke av rettsaktene under Finansdepartementet fordrer at direktiv 2019/2034 (jf. ovenfor) tas inn i EØS-avtalen, da rettsaktene omhandler utfyllende bestemmelser. Departementet påpeker at ikrafttredelsestidspunktet for disse rettsaktene må tilpasses slik at rettsakten tidligst trer i kraft samtidig som direktivet. Dette gjelder:

Delegert kommisjonsforordning (EU) 2021/2153 av 6. august 2021

Delegert kommisjonsforordning (EU) 2021/2154 av 13. august 2021

Delegert kommisjonsforordning (EU) 2021/2155 av 13. august 2021

Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2022/389 av 8. mars 2022

Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2023/2526 av 17. november 2023

Delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/1117 av 12. januar 2023

Delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/1118 av 12. januar 2023

Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2023/1119 av 12. januar 2023

Delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/1651 av 17. mai 2023

Delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/1668 av 25. mai 2023

Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2022/1220 av 14. juli 2022

Andre rettsakter viser til forordning 2019/2033 (jf. omtale ovenfor). Også her må ikrafttredelsestidspunktet for disse rettsaktene tilpasses slik at rettsaktene tidligst trer i kraft samtidig som denne «moder»-forordningen. Dette gjelder:

Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2021/2284 av 10. desember 2021
Delegert kommisjonsforordning (EU) 2022/25 av 22. september 2021
Delegert kommisjonsforordning (EU) 2022/26 av 24. september 2021
Delegert kommisjonsforordning (EU) 2022/76 av 22. september 2021
Delegert kommisjonsforordning (EU) 2022/244 av 24. september 2021
Delegert kommisjonsforordning (EU) 2022/1159 av 11. mars 2022
Delegert kommisjonsforordning (EU) 2024/1771 av 13. mars 2024

Klima- og miljødepartementet

Kommisjonsforordning (EU) 2023/2055 av 25. september 2023 (utdrag fra [EØS-notatet](#) følger nedenfor)

Sammendrag av innhold: Forordningen endrer et vedlegg i den såkalte REACH-forordningen fra 2006 og gjelder restriksjon på tilsatt syntetiske polymere mikropartikler, eller mikroplast. Det er det europeiske kjemikaliebyrået ECHA, på bestilling fra Europakommisjonen under REACH-forordningen, som har foreslått restriksjonen. Formålet er å begrense utslipp til miljø av mikroplastpartikler tilsatt med hensikt i produkter og kjemikalier for profesjonelle og forbrukere.

Rettslige konsekvenser: Hovedrettsakten, forordning (EF) nr. 1907/2006 om registrering, vurdering og godkjenning av kjemikalier (REACH), er innlemmet i EØS-avtalen og gjennomført i norsk rett ved [REACH-forskriften](#). Gjennomføring av nye forordninger som endrer eller utfyller REACH-forordningen skjer ved endringer i denne forskriften.

Økonomiske og administrative konsekvenser: Det er ikke gjennomført en økonomisk eller administrativ konsekvensutredning av restriksjonsforslaget i Norge. ECHA har utført en konsekvensutredning for restriksjonen som dekker hele EØS området. Der beregner de at kostnadene ved restriksjonen kommer på 9,5 milliarder euro (2,1 – 20,6 milliarder euro), ekskludert plastholdig løst fyllmateriale. Kostnader ved restriksjonen er knyttet til bl.a. endring av produktsammensetning, råmaterialer, håndheving av restriksjonen, instruksjoner for bruk og avhending, og rapporteringskrav. Kostnader knyttet til endring av produktsammensetningen utgjør mesteparten (95%) av de estimerte kostnadene ved den foreslåtte restriksjonen. I siste restriksjonsforslag er overgangsperioden for plastholdig løst fyllmateriale til bruk på kunstgressbaner og andre idrettsbaner foreslått økt fra seks til åtte år. Etter endt overgangsperiode vil det ikke være mulig å få tak i plastholdig løst fyllmateriale (f.eks. gummigranulat) for påfyll eller etablering av kunstgressbaner. Det forventes at forbudet kan medføre økonomiske ulemper for kunstgressbaner og andre idrettsbaner som er rehabilitert eller bygget med gummigranulat på et tidspunkt slik at de ikke varer ut sin levetid (10-12 år). Det er estimert en kostnad for dette bruksområdet i EU/EØS på 9,6 milliarder euro over 20 år, men dette estimatet er med en overgangstid på seks år.

I den [vedtatte rettsakten](#) står det at «*For granulutfyllt til bruk på syntetiske sportsbaner mener Kommissjonen, at det er berettiget at forlænge overgangsperioden for forbudet mod markedsføring til otte år for at sikre, at et større antal eksisterende syntetiske sportsbaner, hvor dette produkt anvendes, kan nå deres naturlige utjente levetid, før de skal udskiftes.*»